

Crna Gora
GLAVNI GRAD
GRADONAČELNIK
Broj: 01-018/22-6565
Podgorica, 22. jul 2021. godine

Crna Gora
Pisarnica - Glavni grad - Podgorica

Prihvaćeno: 22. 07. 2022				
Opština	ved. klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02	016	/-493		
22				

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA

PODGORICA

Na osnovu člana 58 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG“, br. 2/18, 34/19, 38/20 i 50/22) i člana 100 stav 1 tačka 2 Statuta Glavnog grada („Službeni list CG - Opštinski propisi“, br. 8/19 i 20/21), podnosim **Prijedlog programa podizanja spomen-obilježja**.

Shodno čl. 116 i 117 Poslovnika Skupštine Glavnog grada („Službeni list CG - Opštinski propisi“, br. 31/19, 16/20 i 43/20), predlažem da Skupština Glavnog grada, na sjednici zakazanoj za 28. jul 2022 godine, ovu odluku donese po hitnom postupku, zbog razloga sadržanih u obrazloženju Prijedloga.

Za predstavnika predlagača prilikom razmatranja Prijedloga u Skupštini Glavnog grada i njenim radnim tijelima, određena je **Ana Medigović**, sekretarka Sekretarijata za kulturu i sport.

GRADONAČELNIK,
dr Ivan Vuković

Ivan Vuković

Na osnovu člana 8 stav 2 i člana 13 stav 1 Zakona o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 40/11 i 2/17) i člana 54 stav 1 tačka 52 Statuta Glavnog grada ("Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi", broj 8/19 i 20/21), uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva kulture i medija Crne Gore, Rješenje broj: UPI-21-01-041/22-1756/2 od 12.07.2022. godine, Skupština Glavnog grada-Podgorice, na sjednici održanoj dana _____, donijela je

PROGRAM **podizanja spomen-obilježja**

Uvod

Ovim programom, u skladu sa Zakonom o spomen-obilježjima („Službeni list Crne Gore“, broj 40/08, 40/11 i 2/17) utvrđuju se spomen-obilježja koja će se podići na teritoriji Glavnog grada – Podgorice u 2022. godini, odnosno izmijeniti, doraditi, izmjestiti i zamijeniti, način i razlog podizanja, opis simboličkog značenja kao i drugi elementi neophodni za sprovođenje Programa.

Spomen-obilježjima se, shodno članu 1 navedenog zakona, trajno obilježavaju značajni događaji, čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, njeguju ljudski ideali i kulturno-istorijske tradicije i odaje počast borcima za slobodu, civilnim žrtvama rata i masovnim stradanjima ljudi.

Spomen-obilježje je spomen-objekat koji izgledom, sadržajem, oznakama ili natpisom doprinosi trajnom očuvanju vrijednosti iz stava 2 ovog programa.

I

Podizanje spomen-obilježja davanjem naziva javnom objektu – bulevaru, ulicama i parku

1.1. BULEVAR KNJAZA DANILA PETROVIĆA (sada BULEVAR CETINJSKI PUT), prostire se od kružnog toka kod Kapital plaze na jugozapad do kružnog toka na raskrsnici Cetinjskog i Nikšićkog puta tj. do Nikšićke ulice, na području mjesnih zajednica „Kruševac“ i „1. maj“. Bulevar je urađen u svemu prema projektnoj dokumentaciji sa pratećom infrastrukturom, ukupne dužine cca 1200 m. Bulevar razdvaja planske dokumente: DUP „Univerzitetski centar“, DUP „Zona centralne djelatnosti – Cetinjski put“, DUP „Duvanski kombinat“, UP „Marko Radović“, DUP „Radoje Dakić“ i DUP „Naselje 1. maj“.

Knjaz Danilo I Petrović-Njegoš, (Njeguši, 25. V 1826 – Kotor, 1. VIII 1860), crnogorski knjaz (1851–1860). Sin Stanka Stijepova, a brat vojvode Mirka Petrovića.

Za nasljednika ga je, testamentom, odredio vladika Petar II Petrović-Njegoš: “Za nasljednika mojega ostavljam Danila, Stankova sina, a mojega sinovca”.

U vrijeme kada je izabran za gospodara, Danilo je imao 26 godina. Nedugo nakon što je njegov izbor za gospodara potvrđen na skupštini, Danilo je počeo da se priprema za put u Rusiju. U Rusiji je trebalo da bude posvećen za vladiku, a prije toga da dobije duhovnički čin. Međutim, Danilo je odlučio da prekine teokratsku tradiciju u Crnoj Gori, i da u Petrogradu, umjesto mitropolitskog čina, dobije knjaževsko zvanje.

Odluka o proglašenju Crne Gore za knjaževinu, a Danila za nasljednog knjaza, donijeta je 7. marta 1852. godine. Senatori su odluku uputili ruskom caru, tražeći da je podrži i odobri. Ova odluka crnogorskog Senata, koja je sadržala i molbu ruskom caru, stigla je u Petrograd prije Danila,

tako da je car Nikolaj I, kada ga je 15. juna primio u zvaničnu audijenciju, već imao gotovu odluku o priznanju crnogorske knjaževine, a Danila za knjaza. Tako je Danilo postao prvi crnogorski svjetovni vladar poslije Đurđa Crnojevića.

Jedan od najvećih uspjeha perioda vladavine knjaza Danila bila je bitka na Grahovcu, 13. maja 1858. godine, u kojoj su Crnogorci potukli tursku vojsku, a koja je rezultirala odlukom predstavnika velikih sila na Carigradskoj konferenciji da Crna Gora dobije Grahovski kraj, Rudine, Uskoke, Župu Nikšićku, Gornje Lipovo, Gornje Vasojeviće, te dio Drobnjaka i Kuča. Državna teritorija Knjaževine Crne Gore nakon ovih teritorijalnih dobitaka iznosila je 4.400 km², što je u odnosu na njenu predašnju površinu uvećanje za 1.500 km². Crna Gora je krajem pedesetih godina 19. vijeka imala oko 125.000 stanovnika.

Ne manje napora i truda, knjaz Danilo je uložio i na sređivanju unutrašnjih prilika u Crnoj Gori. U tome je imao dosta problema, koje su mu stvarali vođe njegove opozicije i brojni plemenski glavari. Neki od njih su svoj opzicioni stav prema knjazu platili životom, a dio njih je bio prinuđen na emigraciju. U tim političkim previranjima i knjažev život je bio u opasnosti jer su na njega izvođeni atentati, a od jednoga će na kraju i stradati.

Knjaz Danilo je radio na uređenju državne uprave i osposobljavanju državnih institucija. Izveo je reformu vojske. Neposredno nakon Omer-pašinosog napada popisao je sve vojne obveznike u Crnoj Gori i oformio Krstonosnu vojsku (1854) koju je podijelio na stotine i desetine, a 1855. godine ustanovio je Gardu. Uveo je i artiljerijski rod u crnogorsku vojsku. Sproveo je administrativne i vojne reforme, modernizovao državni aparat, stimulisao privredni i kulturni razvoj, uveo carine na trgovinu. Uveo je pasoše za Austriju i tražio da ona to isto učini za Crnu Goru, osnovao je svoje trgovačke agenture u susjednim austrijskim gradovima. Na Cetinju je 1855. godine otvorio školu internatskog karaktera, i poslao prve mladiće na školovanje u inostranstvo. Postavio je crnogorskog zastupnika u Carigradu. Umjesto Njegoševe štamparije, koja je 1853. godine pretopljena u olovna zrna za vrijeme Omer-pašinosog napada, nabavio je novu štampariju. Njegov najveći doprinos uređenju društvenih odnosa u Crnoj Gori predstavlja donošenje Zakonika (1855). Knjaz Danilo je smrtno stradao 31. jula 1860. godine u Kotoru. Na njega je pucao politički emigrant Todor Kadić.

Teško ranjen iz pištolja Danilo je preminuo narednog dana. Knjaz Danilo nije imao muške djece. Iz braka sa Darinkom Kvekić, Srpkinjom iz Trsta, koja je 1855. godine postala crnogorska knjeginja, imao je kćer Olgu, rođenu 1859. Knjaza Danila je na crnogorskom prestolu naslijedio njegov sinovac, Nikola Mirkov Petrović.

Davanjem naziva bulevaru – Bulevar knjaza Danila Petrovića simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost crnogorske istorije, posebno zaslužnu za državni, društveni, ekonomski i kulturni razvoj Crne Gore, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.2. ULICA ARSA MIŠUROVIĆA (DUP "Dahna i Dahna 1"), prostire se od Ulice Luke Dragišića na jug podnožjem brda Dajbabska gora, u dužini od oko 200 m.

ARSENIJE – ARSO MIŠUROVIĆ (1927–1945), učesnik NOB-a.

Rođen je u Dajbabama. Završio je osnovnu školu. Potiče iz seljačke porodice. Stupio je u NOV u decembru 1944. godine. Bio je borac Sedme omladinske udarne brigade „Budo Tomović“. Učestvovao je u sastavu ove jedinice u završnim borbama za oslobođenje zemlje. Poginuo je u maju 1945. godine u borbi za oslobođenje Hrvatskog Karlovca.

Davanjem naziva ulici – Ulica Arsa Mišurovića njeguju se ljudski ideali i odaje počast borcu za slobodu u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.3. ULICA VLADIMIRA ROLOVIĆA (DUP „Titex“), prostire se od Ulice Iva Vizina pored fudbalskog terena *Titex* na zapad do kraja zahvata DUP-a "Titex". Dužina ulice je 250 m.

VLADIMIR ROLOVIĆ (1916–1971), učesnik NOB-a, društveno-politički radnik SFRJ i SR Crne Gore, ambasador, general-major JNA i narodni heroj.

Rođen je 21. maja. 1916. godine u selu Brčeli, kod Bara. Osnovnu školu je završio u rodnom kraju. Nastavio je školovanje u barskoj, pečkoj i cetinjskoj gimnaziji. Poslije završetka gimnazije, upisao se na Pravni fakultet, u Beogradu. Još kao đak cetinjske gimnazije opredijelio se za radnički pokret i vrlo aktivno učestvovao u svim akcijama omladine u gimnaziji, zanatskom i sportskom društvu „Lovćen“. Član SKOJ-a postao je 1935. godine, a početkom 1936. godine i član KPJ. Do aprila 1941. godine obavljao je razne odgovorne partijske dužnosti. Najprije je radio u tehnički Mjesnog komiteta KPJ za Beograd i Pokrajinskog komiteta KPJ za Srbiju, a zatim je upućen na politički rad u Crnu Goru, gdje je neko vrijeme rukovodio sreskim komitetom SKOJ-a, a zatim je postao sekretar Sreskog komiteta KPJ za Bar. Godine 1940. izabran je u Pokrajinski komitet KPJ za Crnu Goru. Zbog revolucionarnog rada, hapšen je 1935. godine na Cetinju i 1938. godine u Beogradu.

Nakon Aprilskog rata vratio se u rodno mjesto i odmah se aktivno uključio u pripreme za ustanak. Učesnik je Trinaestojulskog ustanka, kao jedan od vođa ustaničke grupe Crnogorskog primorja, koja je već u prvim danima uništila sve karabinjerske stanice od Bara do Budve. Decembra 1941. godine, kao borac Lovćenskog bataljona, učestvovao je u napadu na Pljevlja. Kada je formirana Prva proleterska udarna brigada, postavljen je na dužnost političkog komesara Prve čete Prvog (crnogorskog) bataljona. Učestvovao je u mnogim borbama na Okruglici, Žepi, Igmanu, Ulogu, u Župi, kod Kalinovika, na Sinjajevini. Posebno se istakao u napadima na Konjic i Livno, 1942. godine, kao i u borbama tokom Četvrte neprijateljske ofanzive. Bio je rukovodilac Politodjela Prve dalmatinske, zatim i Petnaeste majevičke brigade i Sedamnaeste istočnobosanske divizije. Na dužnost političkog komesara 38. istočnobosanske divizije imenovan je 1944. godine. Nakon završetka Drugog svjetskog rata, 1945. godine, upućen je na rad u Odjeljenje za zaštitu naroda Jugoslavije (OZNA), gdje je obavljao dužnosti načelnika Odjeljenja i imao značajnu ulogu u uništenju zaostalih kvislinških grupacija. Bio je član Vlade Narodne Republike Crne Gore, pomoćnik saveznog ministra za inostrane poslove, član Gradskog komiteta Saveza komunista Beograda, ambasador SFRJ u Norveškoj, Japanu i Švedskoj. U više saziva je biran za narodnog poslanika Skupštine Crne Gore i bio je član Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore. U Stokholmu je, na dužnosti ambasadora, 7. aprila 1971. godine, smrtno ranjen od grupe hrvatskih ekstremista iz organizacije Hrvatski narodni otpor (HNO) koja je provalila u ambasadu SFRJ. Umro je 15. aprila iste godine od posljedica ranjavanja. Imao je čin rezervnog general-majora JNA. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. i drugih jugoslovenskih i stranih odlikovanja. Predsjednik SFRJ Josip Broz Tito odlikovao ga je Ordenom narodnog heroja, dva dana poslije ranjavanja, 9. aprila. 1971. godine.

Rolović je sahranjen 17. aprila 1971. godine, u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju u Beogradu.

Davanjem naziva ulici po imenu Vladimira Rolovića simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru, dosljednom borcu protiv fašizma, narodnom heroju, društveno-političkom radniku i diplomati koji je izgubio život na dužnosti, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.4. ULICA DANILA JAUKOVIĆA (DUP „Titex“), prostire se od Ulice 8. marta na jug do ulice za koju je predložen naziv – Ulica Vladimira Rolovića. Dužina ulice je 250 m.

DANILO JAUKOVIĆ (1918–1977), historičar, učesnik NOB-a, general-potpukovnik JNA i narodni heroj.

Rođen je 19. decembra 1918. godine u selu Bukovica kraj Šavnika. Gimnaziju je završio u Pljevljima i Nikšiću. Kao srednjoškolac opredijelio se za revolucionarni radnički pokret. U Beogradu je studirao na Pravnom fakultetu i bio aktivista u naprednom studentskom pokretu. Magistrirao je na Filozofskom fakultetu Beogradskog univerziteta, grupa – istorija, 1965. godine. Član SKOJ-a postao je 1937. godine, a član KPJ 1940. godine. Do rata je bio sekretar Sreskog komiteta u Sjenici i član SK u Pljevljima. Bio je jedan od organizatora ustanka u pljevaljskom srezu. Kad su pred napad na Pljevlja, 1. decembra 1941. godine, traženi dobrovoljci bombaši, iako je imao drugi zadatak, odmah se javio i predvodio bombaše na italijanske bunkere. Iako je bio ranjen, nastavio je borbu. Juna 1942, bio je postavljen za političkog komesara Petog bataljona Treće proleterske brigade. Maja 1943. godine, u vrijeme neprijateljske ofanzive na Sutjesci, teško je ranjen. Pokosio ga je po nogama rafal iz puškomitraljeza i zadao mu pet teških rana na obje noge, zbog čega je bio smješten u bataljon teških ranjenika u Centralnoj bolnici NOVJ. Kada je 21. avgusta 1944. godine formirana Peta sandžačka udarna brigada, postavljen je za njenog komandanta. U noći 19. septembra 1944. godine, Peta sandžačka brigada izvršila je napad na Prijepolje. U ovim borbama teško je ranjen. Nakon punih 14 dana je došao svijesti. Rat je preživio sa četrnaest rana. Poslije rata se nalazio na odgovornim dužnostima u JNA, a neprekidno je bio i aktivni društveno-politički radnik. Objavio je veći broj naučnih i publicističkih radova iz istorije NOR-a i vojne teorije. Saradivao je u „Vojnoistorijskom glasniku“ (1958–1961) i u monografijama *Prilog u krevi* (1969) i *Treća proleterska sandžačka brigada* (1987). Bio je član Centralnog komiteta SK Crne Gore, delegat u Saveznom vijeću Skupštine SFRJ i član Glavnog odbora Saveza rezervnih vojnih starješina Jugoslavije. Dva puta je bio član konferencije organizacije SKJ u JNA. U JNA je obavljao dužnosti komesara divizije, komandanta vojne škole i komandanta Vojnog područja Titograd. Imao je čin general-potpukovnika JNA. Iznenada je preminuo 9. jula 1977. godine, u 59. godini, prilikom planinarenja na Žabljaku. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. i mnogih jugoslovenskih odlikovanja. Ordenom narodnog heroja odlikovan je 13. marta 1945. godine. Jedan je od 12 narodnih heroja koji su za života proglašeni narodnim herojima.

Davanjem naziva ulici po imenu Danila Jaukovića, čija biografija ukazuje na to da se radi o istaknutoj ličnosti, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom pripadniku revolucionarnog pokreta, borcu protiv nacizma i fašizma, general-potpukovniku JNA, narodnom heroju, društveno-političkom radniku, čiji naučni radovi predstavljaju doprinos istoriji NOR-a i vojnoj teoriji, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.5. ULICA TAHIRA HADŽIMUHOVIĆA (DUP „Titex“), prostire se od Ulice 8. marta na jug i jugoistok i slijepo završava u naselju. Dužina ulice je 150 m.

TAHIR HADŽIMUHOVIĆ (1908–1967), revolucionar, nosilac jugoslovenske i albanske spomenice.

Rođen je u Podgorici. Između dva rata pripadao je revolucionarnom pokretu i učestvovao u gotovo svim akcijama koje su organizovali gradska KPJ i SKOJ. Bio je tih i skroman, oličenje čovjeka i ratnika sa najljepšim vrlinama. U periodu ilegalne borbe KPJ bio je vrlo povjerljiva ličnost najistaknutijim partijskim rukovodiocima u Crnoj Gori. Učestvovao je u svim akcijama koje je partija u to vrijeme organizovala, brinuo se o pomoći za uhapšene drugove od podgoričkog do sremskomitrovačkog zatvora. Nikakve prijetnje policije nijesu ga mogle skrenuti sa puta koji je još 1926. godine izabrao. Stojički je izdržao sva hapšenja, premlaćivanja i šikaniranja. Trnovit put koji je prošao kao dijete siromašne radničke porodice, iako slabog zdravlja, nastavio se u oslobodilačkoj borbi protiv fašizma i svih neprijatelja naše zemlje i naših naroda. Odan i vjeran idealima KPJ

učestvovao je u prvim oružanim borbama u julu 1941. godine. Pušku nije ispuštao iz svojih ruku sve do konačnog oslobođenja zemlje. Kao borac Zetskog partizanskog odreda i VII udarne brigade pokazao je primjernu hrabrost i nesebičnu privrženost ne samo oslobodilačkom pokretu nego i svakom drugu – borcu. Takođe, kao vrlo povjerljiva ličnost pri Pokrajinskom komitetu KPJ za Crnu Goru, Tašo je bio veoma poznat i u rukovodstvu albanske oslobodilačke vojske. Preko njega je održavana veza između crnogorskih i albanskih jedinica i partijskih rukovodstava. Zato se i nije čuditi da mu je dodijeljena spomenica Albanskog oslobodilačkog pokreta. Pored Partizanske spomenice 1941, Tahir je nosilac više odlikovanja: Ordena bratstva i jedinstva, Ordena zasluga za narod i Ordena za hrabrost. Umro je 1967. godine.

Davanjem naziva ulici po imenu Tahira Hadžimuhovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast predratnom revolucionaru, istaknutom borcu protiv fašizma i njeguju ljudski ideali, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.6. ULICA VLADIMIRA RACA REMIKOVIĆA (DUP „Titex“), prostire se od Ulice 8. marta na jugoistok do ulice za koju je utvrđen naziv – Ulica Vladimira Rolovića. Dužina ulice je 300 m.

VLADIMIR RACO REMIKOVIĆ (1920–1999), istaknuti društveno-politički i sportski radnik, učesnik NOB-a.

Rođen je u Tološima, u Podgorici. Član KPJ i član Opštinskog komiteta SKOJ-a u Lješkopolju od 1940. godine. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. godine. Odlikovan je: Ordenom za hrabrost, Ordenom bratstva i jedinstva sa srebrnim vijencem, Ordenom zasluge za narod III reda, Ordenom rada sa srebrnim vijencem. Penzionisan je na mjestu sekretara Statutarne komisije Opštinskog komiteta u Titogradu. Ogromnu energiju unio je i u titogradsku košarku. Bio je prvi operativac košarkaša *Budućnosti* u sezoni kada su prvi put izborili plasman u Prvoj jugoslovenskoj ligi, 1980. godine. Nakon toga je radio u ženskom košarkaškom klubu "Budućnost". Dobitnik je plakete FSCG, kao zaslužni fudbalski radnik Crne Gore i plakete KSCG. Posljednje godine svog života proveo je u Fudbalskom klubu "Crvena stijena" – Tološi. Umro je u Podgorici.

Davanjem naziva ulici po imenu Vladimira Raca Remikovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom učesniku NOR-a, društveno-političkom i sportskom radniku, nosioci nekoliko odlikovanja, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.7. ULICA MIRKA LUČIĆA (DUP „Titex“), prostire se od Ulice 8. marta na jugoistok i slijepo završava u naselju. Dužina ulice je 200 m.

MIRKO LUČIĆ (1918-1943), učesnik NOB-a i narodni heroj.

Rođen je u selu Kupinovo, kod Danilovgrada. Osnovnu školu završio je u Manastiru Ostrog. Od petnaeste godine je radio kao građevinski radnik i kao nadničar u Ostrogu. Član Saveza komunističke omladine Jugoslavije postao je u prvoj polovini 1940. godine. Tokom Aprilskog rata bio je u 48. artiljerijskom puku, koji je vodio borbe u Albaniji, gdje je bio teško ranjen u glavu, nakon čega je liječen na Cetinju. Učesnik je Narodnooslobodilačke borbe od 1941. godine. U Trinaestojulskom ustanku učestvovao je u zauzimanju karabinjersko-žandarmerijske stanice u Ostrogu i u borbama za oslobođenje Danilovgrada i Bralenovice, na Veljem brdu i u Javorovom Dolu. Učestvovao je u Bici za Pljevlja, 1. decembra 1941. godine, kao bombaš na Malom Bogiševcu. Mitralski rafal mu je tokom borbe gotovo odsjekao lijevu nogu, a desnu slomio. Italijani su ga zarobili i prenijeli na liječenje u pljevaljsku bolnicu. Desna noga mu je bila amputirana. Krajem januara 1942. godine, partijsko rukovodstvo u Žabljaku ga je zamijenilo za jednog zarobljenog italijanskog oficira. Odmah poslije toga bio je primljen za člana Komunističke partije Jugoslavije. Od tada pa sve do Bitke na

Sutjesci bio je vojni i partijski rukovodilac pri Centralnoj bolnici NOVJ. Kao komandant jednog bolničkog ešalona za vrijeme Bitke na Neretvi prešao je Neretvu, Prenj i Hercegovinu. Poslije Bitke na Sutjesci uspio je sa grupom boraca da se probije do Crne Gore. U selu Dobruš na Pješivcima uhvatili su ga četnici i predali Njemcima. U nikšićkom zatvoru ostao je sve do septembra 1943. godine, kada je prebačen u podgorički zatvor. Njemci su ga krajem decembra iste godine strijeljali zajedno sa većom grupom partizana i njihovih simpatizera. Ukazom Prezidijuma Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije, 10. jula 1952. godine, proglašen je za narodnog heroja.

Davanjem naziva ulici po imenu Mirka Lučića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog borca za slobodu, učesnika Trinaestojulskog ustanka i velikih bitaka Drugog svjetskog rata i odaje počast narodnom heroju, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.8. ULICA JOKSIMA RADOVIĆA (DUP "Zabjelo 9" i DUP „Ljubović“), prostire se od Ulice vojvode Ilije Plamenca južno od Gradskog groblja "Čepurci" do ulice koja ide podnožjem brda Ljubović. Dužina ulice je 400 m.

JOKSIM RADOVIĆ (1886–1973), učesnik balkanskih ratova, Prvog svjetskog rata i NOB-a, vijećnik AVNOJ-a, potpredsjednik Prezidijuma Ustavotvorne skupštine i Narodne skupštine NR Crne Gore.

Rođen je u selu Martinići, u Danilovgradu. Završio je osnovnu školu, a potom, sa dozvolom knjaza Nikole, postaje pitomac vojne škole na Cetinju. Završava podoficirsku i oficirsku školu. Učesnik je Prvog i Drugog balkanskog rata, gdje dobija čin potporučnika, a potom poručnika. Učestvuje i u Prvog svjetskog rata, da bi, nakon kapitulacije, juna 1916. godine, bio interniran u Mađarsku i zatvoren do kapitulacije Austrije.

Neposredno po izlasku iz zatvora, biva uhapšen zbog neslaganja sa odlukama srpskih vlasti. U zatvoru ostaje 29 mjeseci, u uslovima, kako sam piše, strašne gladi i najtežeg terora. Godine 1936. izabran je, između pet kandidata, ubjedljivo, za predsjednika opštine Jelenak, jedne od najvećih u Zetskoj banovini. Sa dolaskom Italijana na Cetinje, 1941. godine, podnosi ostavku i povezuje se sa pripadnicima Komunističke partije. Na sastanku zelenaša, 27. maja 1941. godine, vidjevši o čemu se radi, kaže: "Ovdje meni nije mjesto" i napušta skup, a sa njim i Vaso Dožić. Priključuje se ustanicima, učestvuje u borbama (Spuž, Bralenovica, Velje brdo), biva uhvaćen od Italijana i zatvoren 13 mjeseci. Marta 1943. godine, kad je ponovo formiran Zetski odred, postavljen je za zamjenika komandanta. Učestvuje u borbama na Sutjesci. Nakon pada Italije ponovo se obnavlja Zetski odred, čiji je komandant Vojo Todorović, a Joksim njegov zamjenik. Septembra 1943. godine uz prisustvo Radoja Dakića Brka, postaje član partije. Potom, u oslobođenom Kolašinu na Skupštini biran je za vijećnika AVNOJ-a. Kao najstariji vijećnik iz Crne Gore, učestvuje u zasjedanju u Jajcu. Od Maršala Tita lično dobija čin pukovnika, a istovremeno mu stiže i vijest da mu je poginuo sin jedinac. Januara 1944. godine, na Skupštini u Kolašinu, postaje komandant II vojnog područja. Nakon rata biva izabran za potpredsjednika Predsjedništva narodne skupštine Narodne Republike Crne Gore, potom za potpredsjednika Prezidijuma Ustavotvorne skupštine NR Crne Gore i u tom svojstvu bio je potpisnik prvog Ustava Crne Gore, 31. decembra 1946. godine. Prilikom konstituisanja redovne Skupštine NR Crne Gore, takođe biva biran za potpredsjednika i na toj poziciji ostaje do penzionisanja, 1953. godine. Bio je član Glavnog odbora SSRN-a, Crvenog krsta, RVI-a za Jugoslaviju i Crnu Goru, te penzionera Jugoslavije i Crne Gore i član Odbora za podizanje Mauzoleja na Lovćenu. Od rane mladosti imao je naglašeno interesovanje za narodnu mudrost i živio je u najljepšim vidovima crnogorske tradicije, prenosio na sagovornike i u svom djelu sačuvao za mlade generacije. Zbirka narodnih poslovice, izreka, kletvi i blagoslova objavljena je 1962. godine, i kasnije, nova, bogatija, pod nazivom "Dobra nema đe nema ljudi". Umro je 1973. godine.

Opraštajući se od Joksima, Veselin R. Đuranović, između ostalog, rekao je: "Bio je čovjek od istine, krasilo ga je osjećanje mjere u svim prilikama. U njegovoj ličnosti ostvaruju se narodna mudrost i zahtjev – U dobru se ne ponesi, a u zlu se ne ponizi."

Davanjem naziva ulici po imenu Joksima Radovića, čija biografija ukazuje na to da se radi o izuzetnoj ličnosti, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog borca u oslobodilačkim ratovima i društveno-političkog radnika, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.9. ULICA ĐORĐIJA POPOVIĆA (DUP "Vraničke Njive"), prostire se od regionalnog puta Podgorica – Danilovgrad prema jugozapadu u dužini od 157 m (prema Malom brdu), zatim skreće u pravcu zapada i u dužini od 258 m ide podnožjem Malog brda.

ĐORĐIJE Ristov POPOVIĆ (1900–1972), učitelj, samouki istraživač prošlosti, narodnog života i običaja plemena Piperi.

Rođen je u selu Blizna, u Piperima. Osnovnu školu je završio u Blizni, nižu gimnaziju u Podgorici, a učiteljsku školu u Peći i Danilovgradu. Bio je učitelj generacijama crnogorskih i piperskih đaka. Službovao je i u Metohiji i Crnoj Gori, vaspitavajući generacije crnogorskih i piperskih đaka. Pred početak Drugog svjetskog bio je na dužnosti upravitelja škole u Blizni, „koja je tada imala četiri razreda sa 86 učenika“. U toku Drugog svjetskog rata, kada su Talijani popalili sela po Piperima, stradala mu je i prilična građa o razvoju crnogorskih plemena, posebno Pipera i Bratonožića, veliki broj istorijskih dokumenata, lični zapisi, korespondencija, kao i velika biblioteka sa cjelokupnom imovinom.

Sinovi su mu pripadali NOP-u, pa je Đorđije dopao četničko-italijanskog zatvora na Zabjelu. Po izlasku iz zatvora priključio se NOP-u.

Bio je priznati pedagog i sa pravom se nazivao narodnim učiteljem, jer je sve vrijeme svoga dugogodišnjeg pedagoškog rada proveo s narodom. Otuda i njegovo interesovanje za etnologiju i prikupljanje etnografske građe iz prošlosti, narodnog života i običaja plemena Piperi. Rezultat tih dugogodišnjih istraživanja je njegovo značajno djelo, etnološka studija „Piperi u tradiciji i istoriji“, štampana u Beogradu, 1994. godine. U ovoj knjizi je unio razne podatke o porijeklu Pipera, opisao znamenite Pipere iz prošlosti, običaje, važne istorijske događaje, naveo sva bratstva iz svih piperskih sela, te priložio njihove rodoslove. Bio je opsjednut nastojanjem da se što više činjenica, naročito iz starijih vremena, zapiše o Piperima i otrgne od zaborava. Dotakao je sve tri teme etnološkog istraživanja: materijalnu, socijalnu i duhovnu kulturu. To je bio mukotrpan rad koji je trajao pola vijeka, kako procjenjuju njegovi kritičari. Njegov cjelokupan rad svakako je jedna sjajna kockica i doprinos mozaiku crnogorske prosvjete i kulture. On je bio jedan od onih stvaralaca koji marljivo rade, bez pompe, doprinoseći kulturnom razvoju i ugledu svoje sredine, a samim tim razvoju i ugledu Crne Gore. Umro je 1972. godine.

Zastupljen je u knjizi Slobodana Simovića *Piperski pomenik – Prilozi za plemenski biografski leksikon* u izdanju Saveza udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore, Podgorica 2020.

Davanjem naziva ulici po imenu Đorđija Popovića, simbolično se čuvaju uspomene na ličnost koja je dala poseban doprinos u prosvjetnom i kulturnom razvoju svoje sredine – plemena Piperi, i čije djelo je od značaja za istoriju i tradiciju Pipera, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.10. ULICA JANKA BRAJOVIĆA (DUP "Vraničke Njive"), saobraćajnica koja započinje kod vijadukta u naselju Vraničke njive i prostire se u pravcu zapada sjeverozapada. Trasa joj prolazi kroz DUP "Vraničke njive" u dužini od 683 m.

JANKO BRAJOVIĆ (1889–1948), vajar, crnogorski emigrant, patriota

Kao mjesto rođenja u različitim izvorima navode se: Gostilje Brajovića, Danilovgrad, odakle mu je otac, Rijeka Crnojevića i Cetinje, kao i to da je višu školu za vajarstvo završio u Beču. Međutim, nailazimo i na podatak da je Brajović u izjavama za englesku i američku štampu pomenuo da je rođen na Cetinju, kao i da je "studirao u Parizu" ("The Milwaukee Journal" od 21.7.1930. godine).

U Prvom balkanskom ratu Brajović je jedva preživio nakon teškog ranjavanja tokom borbi na Bardanjoltu na skadarskom frontu. Oporavio se poslije nekoliko operacija i šestomjesečnog bolničkog liječenja. Tokom Prvog svjetskog rata bio je prvo u štabu Princa Petra, a kasnije u štabu kralja Nikole, sa kojim je, nakon vojnog poraza crnogorske vojske od Austrougarske, otišao preko Albanije i Italije, u Francusku, u egzil. Poslije kraćeg boravka u Francuskoj i obilaska nekoliko evropskih zemalja, Janko Brajović je odlučio da otputuje za Ameriku. Jedan je od istaknutijih, politički angažovanih, crnogorskih emigranata u SAD. Godine 1919. u Detroitu objavio je knjigu *The voice of Montenegro*, koja je slovila kao političko-programski okvir djelovanja crnogorske emigracije u SAD. Poslije neuspjele Božićne pobune u Crnoj Gori, Janko Brajović se vratio iz Amerike u Evropu, djelujući na relaciji Francuska – Italija – Velika Britanija. Zbog svoje političke angažovanosti uhapšen je u Italiji i izručen novim vlastima Kraljevine SHS. Nakon nekoliko godina provedenih u zatvoru u Beogradu, uspijeva da pobjegne. Odrekao se svojih stavova 1927. godine i to je saopštio jugoslovenskom poslaniku u Londonu, gdje je povremeno živio.

Bio je vajar svjetskog glasa, za koga je naša šira javnost saznala prije dvadesetak godina. Njegova vajarska djela krasi parlamente, trgove, pozorišta i nacionalne institucije širom svijeta, posebno u zemljama Južne Amerike. Izlagao je u Londonu i Parizu. Monumentalna statua Isusa Hrista, visoka blizu 3 m, koju je krajem 1925. godine uradio u svom studiju u Londonu, uzdigla je Janka Brajovića u sam vrh svjetske vajarske umjetnosti. U Kraljevskoj akademiji umjetnosti u Londonu 1933. godine bio je izložen njegov rad u bronzi – bista poglavice indijanskog plemena Joulače. Činjenica da su njegovi radovi izlagani tri godine zaredom (1933, 1934. i 1935) na godišnjoj izložbi Kraljevske akademije umjetnosti u Londonu, dovoljno govori o značaju i kvalitetu vajarskog umijeća Janka Brajovića.

Umro je 24. februara 1948. godine, u kanadskom gradu Vankuveru. Vijest o smrti Janka Brajovića njegov sin Nikola primio je samo par dana nakon što je primio pismo od oca u kojem mu piše da se sprema za povratak u Crnu Goru. Njegovi posmrtni ostaci su kremirani i iste godine dopremljeni u Crnu Goru. Godine 1952, kada je preminuo Jankov brat Savić, zajedno sa njegovim posmrtnim ostacima, u grob na cetinjskom groblju, položena je i urna sa pepelom Janka Brajovića.

Davanjem naziva ulici po imenu Janka Brajovića, čija biografije ukazuje na to da se radi o izuzetnoj ličnosti, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom crnogorskom emigrantu, patrioti, borcu za slobodu Crne Gore i odaje počast vajararu čije djelo ima međunarodni značaj, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.11. ULICA PAVLA MILOŠEVIĆA (DUP "Masline"), prostire se od Ulice Valtazara Bogišića na sjeverozapad i zapad do Ulice Đulje Jovanova u dužini od 250 m.

PAVLE MILOŠEVIĆ (1950–2000), alpinista, ultramaratonac, letač i instruktor paraglajdinga.

Rođen je u Lopatama, Lijeve Rijeka. Osnovnu školu je završio u Lijevoj Rijeci, a srednju i Elektrotehnički fakultet u Podgorici. Nakon fakulteta jedno vrijeme je radio u tadašnjem Titogradu. Radio je kao profesor u stručnoj srednjoj školi u Mladenovcu i u Beogradu, bio zaposlen u Željezari *Smederevo* i najzad u JAT-u. U dijelu elektroenergetike bio je uključen u problematiku cijelog JAT-ovog kompleksa na beogradskom aerodromu.

Svoju sklonost ka sportu i ljubav prema planini, Pavle je ispoljio u najranijem djetinjstvu. Sa samo šest godina uspio je da se uz oca Panta popne do Komova. U mnogo kompleksnijim i rizičnijim disciplinama oprobao se već u drugom razredu srednje škole. Radio je i živio u Beogradu,

ali se uvijek vraćao svojoj postojbini Crnoj Gori, njenim planinama, Prokletijama, Durmitoru, Sinjajevini, posebno Komovima i Kučkim planinama. Za svog života dao je značajan doprinos razvoju crnogorskog planinarskog turizma. Intenzivno se bavio povezanim sportovima, pa je postao poznat kao vrhunski alpinista, ultramaratonac, letač i instruktor paraglajdinga. Paraglajderom se često spuštao na Verušu, kako bi obradovao djecu u Odmaralištu i u Lijevoj Rijeci i upoznao ih sa ovim sportom.

Godine 1987. kao član Planinarskog društva „Čelik“ iz Smedereva osvojio je Olimp. Ovo ga je osokolilo i krenuo je u osvajanje zahtjevnih vrhova. Najprije je osvojio svih 17 najviših jugoslovenskih vrhova, između ostalog, Triglav je osvojio tri puta. Osvojio je najveći vrh Afrike – Kilimandžaro (1990. g), najviši vrh Južne Amerike i ujedno najviši vrh izvan azijskog kontinenta – Akonkagvu u Andima (1991. g), najviši vrh Alpa i Zapadne Evrope – Mon Blan (1992. g), kao i Annapurna 4, vrh na Himalajima visine 7525 m.

Pavlov konačni cilj bio je osvajanje Mont Everesta. Nažalost, u završnici međunarodne ekspedicije ugasio se njegov život, prilikom uspona na zahtjevni himalajski vrh Čo Oja, koji je bio usputna stanica do tog cilja. Njegovo tijelo ostalo je u ledniku, na 5700 metara nadmorske visine.

Po planinarskom običaju, članovi poljske i američke ekspedicije, sahranili su ga istog dana na ivici glečera, a na stijeni iznad njegovog ledenog groba, kolege su upisale njegovo ime, godinu rođenja i datum smrti. Tako je jedan od najboljih crnogorskih alpinista zbog visokih troškova prenošenja i komplikovane međunarodne procedure ostao u himalajskom glečeru.

Pavle Milošević bio je u posljednjoj deceniji prošlog vijeka jedan od naistaknutijih ličnosti u planinarskom i alpinističkom sportu na prostoru ondašnje Jugoslavije. Prisustvo u medijima kao učesnika alpinističkih ekspedicija u ondašnjoj zajedničkoj državi učinili su ga, u to vrijeme, najuspješnijim promoterom kako alpinizma i planinarstva, tako i crnogorskih planina. Svojim sportskim rezultatima, kao i svojim ljudskim kvalitetima služio je kao uzor i primjer mnogim mlađim sportistima. Bio je veliki dobrotvor i humanista, dobrovoljni davalac krvi (49 puta dao krv), a nesebično je pomagao djecu bez roditeljskog staranja. Njegova otvorena komunikativnost, druželjubivost, neposrednost i iskrenost omogućili su mu da stekne veliki broj prijatelja, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. Bio je pravi, iskreni i uspješni zagovornik planinarstva kao kolektivnog sporta i zdravog načina života.

Na godišnjicu njegove smrti, na samom vrhu Ljevorečkog Koma, postavljeno je spomen-obilježje i iste godine je ustanovljen Memorijal Vasojevićkog Koma "Vera Vinček – Pavle Milošević" (prvobitno „Memorijal Pavla Miloševića“), koji se održava prve nedjelje u avgustu mjesecu. Ovaj memorijal je, 2019. godine, okupio rekordan broj, 1000 planinara iz Crne Gore, zemalja regiona i Evrope.

Pavlove uspjehe u sportu pratili su mnogi štampani i elektronski mediji.

Zastupljen je u knjizi Milene Tomović *Ptice sklanjajte se* (Sjećanje na mog brata Pavla – Dragana Miloševića), u izdanju Republičkog sekretarijata za sport Crne Gore, Podgorica, 2002, kao i u monografiji (autor projekta dr Dušan Bjelica) *Ko je ko u crnogorskom sportu*, u izdanju Crnogorske sportske akademije, Podgorica, 2005.

Davanjem naziva ulici po imenu Pavla Miloševića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog sportistu i humanistu, i odaje počast vrhunskom alpinisti, koji je dao izuzetan doprinos u promociji crnogorskih planina i planinarskog turizma, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.12. ULICA PAVLA PAŠE VUKOVIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Ulice Franca Rozmana na sjever, dužine 180 m i slijepo završava.

PAVLE PAŠA VUKOVIĆ (1911–1943), pravnik, revolucionar i učesnik NOB-a.

Pavle Vuković je rođen u selu Đurković, Piperi. Osnovnu školu je završio u rodnom mjestu, višu realnu gimnaziju u Podgorici, a Pravni fakultet u Beogradu. Za vrijeme studija upoznao je kolegu Milovana Đilasa, sa kojim je postao lični prijatelj i dijelio političke stavove. Zbog učešća u akcijama koje je Partija vodila, više puta je zatvaran u beogradskoj *Glavnjači*. Nakon završetka studija, izvjesno vrijeme je radio u Kumanovu, u Makedoniji. Početkom rata, vraća se u Crnu Goru, priključuje partizanskom pokretu i kao rezervni oficir aktivno učestvuje u pripremi ustanka. Učesnik je NOP-a od 13. jula 1941. godine. Bio je zadužen za politički rad u Piperima. Vrlo istaknuti agitator NOB-a. Zalagao se na obučavanju omladine u rukovanju oružjem. Poginuo je 30. novembra (1. decembra) 1943. godine na Kaznovici, u Piperima, kao zamjenik mjesta za Pipere, u borbi s Njemcima. Dobitnik je Spomenice partizanu borcu.

Davanjem naziva ulici po imenu Pavla Paše Vukovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru, učesniku narodnooslobodilačkog pokreta i borcu za slobodu, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.13. ULICA VLADA IVANOVIĆA (DUP "Murtočina"), prostire se od Orjenske ulice na istok u dužini od 200 m.

VLADO IVANOVIĆ (1930–1997), profesor fizičke kulture, pionir crnogorske atletike, sportista.

Rođen je u Podgorici, u mjestu Đulići. Jedan od najistaknutijih profesora fizičke kulture u Crnoj Gori, svestrani sportista i jugoslovenski rekorder u atletici, čovjek koji je proglašen za najboljeg crnogorskog sportistu u prvoj anketi "Pobjede", daleke 1954. godine. Punih 55 godina Vlado Ivanović, kao aktivni sportista, a kasnije kao trener i pedagog, družio se sa sportom i ostavio neizbrisiv trag na razvoj ove djelatnosti ne samo u Podgorici, već i mnogo šire. Za sve što je uradio u sportu nagrađen je brojnim priznanjima i odlikovanjima. Prvi je unio olimpijski plamen 30. januara 1984. godine, u dvoranu "Morača".

Sportsku karijeru je započeo kao golman omladinske ekipe FK „Budućnost“, ali se ubrzo okrenuo atletici. Podjednako je bio talentovan za sve atletske discipline, od sprinterskih do bacačkih. Ipak, svoje prve uspjehe je napravio upravo na srednjim prugama u bojama tek formiranog Atletskog kluba „Budućnost“. U omladinskoj konkurenciji na nivou Crne Gore nije imao dostojnog rivala na 400 i 800 metara. Tako je na republičkom prvenstvu 1948. godine pretrčao 800 metara u vremenu 2:08,2, da bi samo par mjeseci kasnije, na šampionatu Jugoslavije u Borovu, tu istu dionicu pretrčao za 1:58,5 i postavio novi omladinski rekord u državi. Svestran atleta, držao je republičke rekorde u bacanju diska (37,56) i kladiva (36,24). Takođe, grana atletike koju je mnogo volio je bio i skok u vis, a u više navrata je osvajao prvo mjesto na pojedinačnom prvenstvu Crne Gore u skoku u vis (poslednje dokumentovano 1955. godine sa skokom 180 cm), a njegov republički rekord u skoku u vis (186 cm) je dugo godina poslije njega ostao neoboren. Nastupao je i u trci na 400 metara sa preponama, takmičio se u krosu, ali je i uspješno bacao koplje, disk i kladivo. Čak 15 puta je bio prvak Crne Gore, uvijek rušeći rekorde. Iz njega je zračila energija, sa starta je kretao kao erupcija, pa mu je i dat nadimak "Vulkan iz Đulića". Završio je Fakultet za fizičko vaspitanje (DIF) u Beogradu 1958. godine, a paralelno sa studijama je bio takmičar „Crvene zvezde“ u skoku u vis. Odmah po diplomiranju je postavljen za savjetnika u Republičkom institutu za edukaciju, gdje je sprovodio edukaciju i kontrolu rada profesora fizičkog vaspitanja u srednjim školama. Iste godine je završio karijeru aktivnog sportiste i u periodu od 1958. do 1968. godine je radio i kao kondicioni trener AK „Budućnost“. Stručni ispit je položio 1962. godine i dobio zvanje profesor fizičke kulture, a od 1962. do penzionisanja 1997. godine je radio kao profesor fizičke kulture u srednjim stručnim školama i kao kondicioni trener FK „Titograd“, FK „Tara“, FK „Lovćen“, FK „Budućnost“, AK „Budućnost“, RK „Budućnost“ i Fudbalske reprezentacije Jugoslavije. Kao profesor fizičkog

vaspitanja u mnogim podgoričkim srednjim školama svim srcem i već uobičajnom energijom posvetio se novom pozivu. U Gimnaziji je, zajedno sa profesorom Burzanom, organizovao Sportsko društvo "Gimnazijalac" iz kojeg je izniklo na desetine kvalitetnih fudbalera, košarkaša, atletičara i drugih sportista.

U više navrata je osvojio državne titule u kuglanju: 1968. g. prvo mjesto na pojedinačnom prvenstvu Crne Gore i 1980. godine u ekipnoj konkurenciji i u igri parova. Godine 1982. je izabran za predsjednika Saveza fudbalskih trenera Jugoslavije. Tokom svog dugogodišnjeg uspješnog rada na unapređenju i razvoju sporta Vlado Ivanović je dobio brojna priznanja (1968. Zlatna plaketa Rukometnog Saveza Jugoslavije; 1969. Diploma za zasluge u radu na razvoju rukometa; 1971. Orden Republike sa bronzanim vencem za naročite zasluge na polju javne djelatnost, kojom se doprinosi opštem napretku zemlje; 1975. Spomen-plaketa za izuzetne rezultate i doprinos razvoju FK „Budućnost“; 1977. Zlatna plaketa Titogradskog fudbalskog saveza; 1979. Plaketa Saveza organizacija za fizičku kulture Opštine Titograd (SOFK); 1980. Plaketa „Zasluzni fudbalski radnik FSJ“ Fudbalskog saveza Jugoslavije i Plaketa Saveza sportskih ljekara Crne Gore; 1983. priznanje „Zasluzni pedagog fizičke kulture“ Saveza pedagoga fizičke kulture Crne Gore; 1987. priznanje za postignute rezultate u unapređenju fudbalskog sporta Udruženja klubova RCG; 1997. posthumno Plaketa Atletskog kluba „Budućnost“; 1999. Zlatna plaketa Atletskog saveza Crne Gore za izuzetan doprinos razvoju i unapređenju atletskog sporta u Crnoj Gori i dr). Dobitnik je zahvalnica za doprinos u organizaciji 2. i 3. internacionalnog Podgoričkog maratona (1995, 1996), manifestacije koja svake godine okuplja sve više takmičara iz čitavog svijeta.

U znak sjećanja na svestranog atletu, profesora i pedagoga, u sklopu Podgoričkog maratona, svake godine se dodjeljuje "Memorijalni pehar prof. Vlado Ivanović", koji se uručuje najmasovnijoj srednjoj školi za učešće u eko-maratonu.

Zastupljen je u monografiji „70 godina ASCG i 135 godina atletike u Crnoj Gori“, Atletski savez Crne Gore, Podgorica, 2018, u knjizi Dragana Bobija Perovića „Velikani crnogorskog sporta“, Crnogorski savez za sport i sportsku rekreaciju „Veterani“, Podgorica, 2015.

Davanjem naziva ulici po imenu Vlada Ivanovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, vrhunskog atletičara i pedagoga, koji je dao izuzetan doprinos unapređenju i razvoju sporta u Crnoj Gori i šire, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.14. ULICA MILOŠA RADOSAVOVIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Orjenske ulice na istok u dužini od 200 m.

MILOŠ RADOSAVOVIĆ (1918–1943), učitelj, učesnik NOB-a, sekretar Biroa partijske organizacije za Kuče.

Rođen je u Kržanji, u Kučima. Po završetku gimnazije 1940. godine završio je jednogodišnji učiteljski kurs na Cetinju. Veoma mlad opredijelio se za napredni radnički pokret. Godine 1937. primljen je u SKOJ i bio je u rukovodstvu SKOJ-a u gimnaziji. U KPJ je primljen 1939. godine. Aktivnost je nastavio u Učiteljskoj školi na Cetinju. Zahvaljujući upornom radu na političkom i opštem obrazovanju, kao i revolucionarnoj aktivnosti, brzo se uzdizao, tako da spada u red istaknutih mladih revolucionara. Aktivan, s izrazitim smislom za komuniciranje, sticao je popularnost i mnogo doprinio uplivi KPJ i SKOJ-a tamo gdje je radio. U Trinaestojulskom ustanku učestvuje kao član Sreskog komiteta SKOJ-a na terenu Kuča. Svojim osobinama služi za primjer omladini. Učesnik je bitke na Zagredi. U oktobru 1941. godine teško je ranjen. Bio je sekretar Biroa partijske organizacije za Kuče u jesen 1941. i početkom 1942. godine. Po odlasku naših snaga za Bosnu, u martu 1942. godine po direktivi ostaje da radi na terenu, ali četnici su ga uhvatili i zatvorili u logor na Zabjelu, u Podgorici. Poslije suđenja prebačen je u barski logor. Strijeljan je 25. juna 1943. godine u Baru. Porodica mu je aktivno učestvovala u NOB-u.

Davanjem naziva ulici po imenu Miloša Radosavovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru, aktivnom učesniku narodnooslobodilačkog pokreta i Trinaestojulskog ustanka i borcu za slobodu svog naroda, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.15. ULICA ĐORĐIJA ĐONA GOŠOVIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Orjenske ulice na istok u dužini od 350 m.

ĐORĐIJE ĐONO GOŠOVIĆ (1930–1996), privrednik.

Rođen je u Kržanji, u Kučima, u porodici koja je pripadala naprednom partizanskom pokretu. Osnovnu školu je pohađao na Cvilinu, Kuči, srednju školu u Podgorici, a studije završava na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, kao jedan od najboljih u generaciji. Prvo se zapošljava u organima uprave u Podgorici, radnu karijeru nastavlja na mjestu direktora u Investicionoj banci u Podgorici, zatim i u fabrici građevinskih mašina "Radoje Dakić". Preduzeće "Crnogoraput" doživljava nevjеровatan napredak i razvoj osamdesetih godina prošlog vijeka, kada je na njegovom čelu skoro 15 godina bio Đorđije Đono Gošović. Nakon toga bio je direktor Trezora i Direkcije za imovinu Savezne Republike Jugoslavije, na čijem čelu je bio do svoje smrti. Bio je poslanik u Skupštini Crne Gore. Đorđije Đono Gošović smatra se jednim od najvećih crnogorskih privrednika druge polovine XX vijeka. Veliki je njegov doprinos na poboljšanje uslova života u opštini Podgorica. U svom zavičaju je bio nosilac akcija koje su imale za cilj unapređenje i razvoj tog zaostalog i od grada udaljenog kraja. Skoro 40 godina aktivno je radio na izgradnji komunalnih i infrastrukturnih objekata na teritoriji Kuča, ali i u cijeloj Crnoj Gori. Organizovao je akcije na elektrifikaciji Kuča, potom na probijanju i izgradnji novih putnih pravaca, kao i na rekonstrukciji i modernizaciji glavnih komunikacija na terenu plemena Kuča. Zahvaljujući njemu rekonstruisan je put Burum – Medun – Ubli – Preoč, potom Preoč – Orahovo – Korita i Preoč – Kržanja – Stravče.

Svoju zahvalnost i poštovanje prema Đorđiju – Đonu Gošoviću, narod Kuča, Podgorice i drugih krajeva Crne Gore iskazao je podizanjem spomen-obilježja na Preoču, raskršću kučkih puteva, 19. decembra 1999. godine. Danas to obilježje ne postoji, ali je od naroda ostao iskazan trajan spomen i priznanje za sve ono što je Đorđije svojim radom i pregalaštvom, skupa sa tim narodom uradio za razvoj svog kraja i svog grada.

Umro je 1996. godine.

Davanjem imena ulici po imenu Đorđija Đona Gošovića, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na izuzetnu ličnost, posebno zaslužnu za društveni i ekonomski razvoj Kuča i Podgorice.

1.16. ULICA RADIVOJA LOLE ĐUKIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Mosorske ulice na sjever u dužini od 150 m i slijepo završava.

RADIVOJE LOLA ĐUKIĆ (1923–1995), televizijski, pozorišni i filmski reditelj i komediograf.

Rođen je u Smederevu, ali je rodno mjesto svog oca, književnika Trifuna Đukića, doživljavao kao svoj zavičaj. Tragovi ove ljubavi mogu se naći u tekstovima *Vilini izvori*, *Sam među borovima*, *Ovca na bulevaru Oktobarske revolucije*. Studirao je slikarstvo na Likovnoj akademiji i filmsku režiju na Visokoj filmskoj školi u Beogradu. Profesionalnu karijeru započeo je kao urednik Dečjeg, Dramskog i Zabavnog programa Radio Beograda. Osnivač je Humorističkog pozorišta (Pozorište na Terazijama), u Beogradu. Bio je jedan od osnivača Televizije Beograd i njene škole humora. U

pedeset trećoj godini završio je svoj radni vijek u Televiziji Beograd, zbog političkog i programskog neslaganja.

Đukić je jedan od najigranijih domaćih autora šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog vijeka na jugoslovenskim teatarskim scenama. Najveći dio svoga komediografskog stvaralaštva posvetio je televizijskom mediju. Napisao je i režirao preko 200 emisija u serijama: *Servisna stanica*, *Na tajnom kanalu*, *Muzej voštanih figura*, *Ogledalo građanina Pokornog*, *Ljudi i papagaji*, *Licem u naličje*, *Crni sneg*, *Spavajte mirno*, *Sačulatac*, *Deset zapovesti*, *Ču-čuš-će...*

Pisanju za pozorište vraća se povremeno i uvijek prvi režira svoje teatarske komedije: *Zlatni majdan*, *Bog je umro uzalud*, *Budibogsnama*, *Čovek na četiri noge*, *Moram da ubijem Petra*, *Usrećitelji*, *Jedna ljubav i pet pokojnika*, *Kradem, kradeš, kradu...*, mjuzikl *Ubi ili poljubi* i monokomediju *Glupi Avgust – memoari jednog kelovna*. Radi i na igranom filmu. Piše scenarije i režira. I na filmu njegovi scenariji su humor i satira, šala na račun naših običaja i naravi: *Nema malih Bogova*, *Sreća u torbi*, *Na mesto građanina Pokorni*, *Zlatna praćka*, *Bog je umro uzalud*, *Čovek na četiri noge*. Jedino je film *Balada o svirepom* drama sa ozbiljnom moralnom dilemom, kao i *Jezero*, njegov prvi igrani film, koji je režirao po scenariju Jugoslava Đorđevića. Vrijedno je pomenuti i njegov prvi dokumentarni film *Grčka deca*, koji je završio u bunkeru preko 40 godina.

Lola Đukić je svojim serijama i filmovima, obilježio jedno vrijeme i promovisao jednu generaciju vrsnih komičara: Miodraga Petrovića Čkalju, Miju Aleksića, Dragutina Gutu Dobričanina i mnoge druge.

Autor je nekoliko knjiga: *Sklerotični memoari (1987)*, *Ovca na bulevaru Oktobarske revolucije (1989)* i *Budale jedn maglu (1995)*. Njegovi intervjui, komentari i tekstovi o prijateljima sakupljeni su i štampani u knjizi *Čovek pravih leđa u zemlji grbavih* (Cetinje, 1998), koju je priredio Čedomir Drašković. Pozorišne komedije izašle su u dvije knjige: *Ljudi sa dve glave (1995)* i *Budibogsnama (2001)*. Tekstovi serije *Ogledalo građanina Pokornog*, izašli su kao knjiga 2000. godine. Bavio se i slikarstvom. Izlagao je u Beogradu (1992), a posthumno mu je priredena izložba u Podgorici (1997).

Radioje Lola Đukić je, aprila 1994. godine, prešao u Crnu Goru da živi i radi. Umro je u Beogradu. Svoju zaostavštinu (knjige, pojedinačne tekstove – rukopise i članke, video, audio i likovnu građu) ostavio je kao legat Nacionalnoj biblioteci Crne Gore "Đurđe Crnojević" na Cetinju. Posebna vrijednost legata su scenariji za snimljene i nesnimljene filmove i TV serije, kao i neobjavljeni književni radovi Lole Đukića, za koje je nosilac autorskih prava upravo Nacionalna biblioteka.

U Podgorici, Brskutu i Veruši od 1998. do 2005. godine održavana je manifestacija "Dani Trifuna i Lole Đukića."

Davanjem naziva ulici po imenu Radivoja Lole Đukića, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, od posebnog društvenog, kulturnog i humanističkog značaja, čije komediografsko djelo predstavlja dragocjen doprinos televizijskom, pozorišnom i filmskom stvaralaštvu u međunarodnim okvirima.

1.17. ULICA DEJANA MAROVIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Mosorske ulice na sjever u dužini od 250 m, trenutno je urađeno 180 m. Planirana je do Ulice Stefana Nešova Belojevića.

DEJAN MAROVIĆ (1960–1985), boksaški as.

Rođen u Đakovici. Od rane mladosti počeo je boksovati u BK "Budućnost", a pripadao je generaciji vrhunskih boksera toga vremena. Uz to što je jedan od najboljih u Crnoj Gori i tadašnjoj SFRJ, nastupao je u gotovo svim boksaškim centrima, u kojima je stekao veliki broj pristalica koji su znali prepoznati njegove kako boksaške, tako i ljudske kvalitete. Posebno ga je voljela titogradska publika, a to se potvrdilo nezapamćenim ispraćajem do njegove vječne kuće na groblju Čepurci. Od

tada pa do danas u kategorijama bantam i pero nije se pojavio bokser koji bi ga mogao dostojno zamijeniti. Dejan je osvajač medalja na mnogim turnirima, osvajač *Zlatne rukavice*, kao i učesnik Olimpijade u Moskvi 1980. godine, gdje je stigao do četvrtfinala i izgubio meč zbog povrede arkade. Poginuo je u saobraćajnom udesu kod Trebinja 1985. godine, kada je sa BK "Budućnost" išao na prvenstveni susret u Puli.

Davanjem naziva ulici po imenu Dejana Markovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog sportistu, vrhunskog boksera, osvajača medalja i učesnika Olimpijade, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.18. ULICA DRAGOLJUBA DRAŠKA DRAGOVIĆA (DUP "Murtovina"), prostire se od Mosorske ulice na sjever u dužini od 200 m do Ulice Stefana Nešova Belojevića.

DRAGOLJUB DRAŠKO DRAGOVIĆ (1943–1979), padobranac.

Rođen je u Dučićima, u Kučima. Padobranstvom je počeo da se bavi 1961. godine. Do 1972. godine skočio je 1950 puta. Bio je prvak države u mnogim disciplinama, stalni član reprezentacije Jugoslavije i osvajač mnogih evropskih i svjetskih titula. Najveći uspjeh postigao je 1966. godine, kada je oborio tri državna i jedan svjetski rekord u grupnim skokovima sa 1000 metara. Godinu dana kasnije, u Portorožu je izveo hiljaditi skok i dobio zlatnu medalju, a u Vršcu je oborio dva svjetska rekorda sa 1000 i 2000 metara u cilj sa zadržkom i dva državna rekorda sa 15000 metara u noćnim skokovima. Jula mjeseca 1970. godine postaje apsolutni prvak Jugoslavije u svim kategorijama na državnom šampionatu u Sarajevu. Dragoljub Dragović je 1966, 1969. i 1970. godine proglašavan za najboljeg sportistu Crne Gore. Nakon završetka karijere radio je kao nastavnik u Vazduhoplovnoj školi u Titogradu. Osim toga, bio je JAT-ov pilot putničkih aviona. Umro je 1979. godine. Sahranjen je u Dučićima.

Zastupljen je u knjizi Dragana Bobija Perovića „Velikani crnogorskog sporta“, Crnogorski savez za sport i sportsku rekreaciju „Veterani“, Podgorica, 2015.

Davanjem naziva ulici po imenu Dragoljuba Draška Dragovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog sportistu i odaje počast reprezentativcu i osvajaču evropskih i svjetskih titula, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.19. ULICA MIRKA MARKOVIĆA (DUP "Murtovina" i DUP "Murtovina 2"), prostire se od kraja Mosorske ulice na istok. Planirana dužina je cca 600 m, za sada je izvedeno 400 m.

PROF. DR MIRKO MARKOVIĆ (1907–1988), španski borac, autor 17 naučnih knjiga, pisac, ekspert u domenu kibernetike.

Rođen je u selu Stijena, u Piperima. Potiče iz porodice u kojoj su se njegovale napredne ideje i čiji članovi su bili aktivni učesnici revolucionarnog pokreta. Osnovnu školu završio je u Piperima. Malu maturu i Trgovačku akademiju završio je u Podgorici. U ranoj mladosti stupio je u komunistički pokret, a u KPJ je primljen 1923, kada mu je bilo tek šesnaest godina. Prvi put je uhapšen u Podgorici 1922. godine. Od 1921. do 1925. godine održava vezu između ilegalnih grupa (komita) dr Vukašina Markovića (Lenjinovog saborca), čiji je sinovac, i Pokrajinskog komiteta KPJ. Po zadatku PK 1924. godine odlazi u Beč, gdje se nalazio CK KPJ. Poslije nekoliko ilegalnih putovanja na relaciji Podgorica – Beč (sa čehoslovačkim pasošem na ime Oto Čeh – trgovački pomoćnik), preveo je dr Vukašina Markovića u Beč. Uskoro su obojica bili uhapšeni i osuđeni. Poslije izdržane kazne u bečkom zatvoru, odlukom CK KPJ odlazi u Moskvu i upisuje Komunistički univerzitet nacionalnih manjina zapada, sa prvom generacijom Jugoslavena (KUNMZ). Uporedo sa diplomskim ispitom privodi kraju svoj prvi roman *Brodarka*, koji je preveden na nekoliko jezika. Roman je ušao u Enciklopediju književnosti Bjelorusije. Po završetku

Univerziteta, a nakon što se našao na udaru kritike, odlukom Partije, po kazni, Mirko je raspoređen na praktični rad, u Lugansk – Ukrajina (gdje je izučio tokarski zanat), a potom u Minsk – Bjelorusija. Nakon toga delegiran je u Moskvu, gdje na Institutu svjetske privrede i politike diplomira 1935. godine, stiče zvanje doktora ekonomskih nauka. Pored doktorata na Ekonomskom institutu, vanredno je završio i Vojnu akademiju "Kujbišev", na kojoj je držao Katedru političke ekonomije. Krajem 1935. godine odlazi kao ilegalac Kominterne za Ameriku. Kao Bogoljub Popović (ilegalno ime), između ostalih dužnosti, bio je glavni urednik *Slobodne reči* u Pitsburgu, kao i sekretar Jugoslovenskog biroa pri CK KP SAD itd. U Pitsburgu je objavio knjigu *Da smo načisto – Pogled iz Amerike na Jugoslaviju 1939–1945*, u kojoj je, u uvodnom dijelu, data analiza stanja u Jugoslaviji posljednjih godina prije fašističke okupacije, kao i analiza kraha Kraljevine Jugoslavije. Ostali djelovi knjige predstavljaju izbor članaka objavljenih u *Slobodnoj reči*. Koristeći poznanstvo sa Savom Kosanovićem, ujakom Nikole Tesle, Mirko je više puta posjetio slavnog naučnika u Njujorku. S dozvolom Kominterne 1936. odlazi kao dobrovoljac u Internacionalnu brigadu u Španiji, gdje je od samog početka bio komandant američkog bataljona „Džordž Vašington“, u sastavu 15. interbrigade, a pred kraj načelnik štaba Balkanske interbrigade. U činu pukovnika Crvene armije ratovao je do oktobra 1938. godine. Upravo u Španiji, na ratištu, upoznao je slavnog pisca Ernesta Hemingveja. Odlukom CK KPJ, poslije Španije, odlazi na rad u SAD. Ali, tek poslije izdržanog zatvora u Njujorku i progona na Kubi, na intervenciju njegovog prijatelja književnika Ernesta Hemingveja, dobio je pravo na legalan ulazak u SAD, kada je pristupio poslu za koji je poslat iz Pariza (po odluci Politbiroa CK KPJ, koju mu je saopštio Tito u Parizu 1938. godine). Za taj rad u toku rata odlikovan je Ordenom bratstva i jedinstva prvog reda. Po povratku u Jugoslaviju (1945) nekoliko mjeseci bio je urednik TANJUG-a, a potom, 1946. godine, po odluci Politbiroa, u svojstvu pukovnika JNA, odlazi u Njemačku, gdje boravi nekoliko mjeseci. Po povratku iz Njemačke, iste godine, izabran je za profesora na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. U poznatim zbivanjima u vezi sa Rezolucijom IB 1948. isključen je iz KPJ. U zatvoru Glavnjača i na Adi Ciganliji proveo je dvije godine, na Golom otoku četiri i kasnije na ostrvu Sveti Grgur još dvije godine. Po puštanju na slobodu, radio je kao naučnik u nekoliko ustanova. Penzionisan je 1973. godine, kao naučni savjetnik. Za sve vrijeme dok je bio u penziji aktivno se bavio naučnim radom.

Napisao je 17 knjiga kao naučnik, najviše iz oblasti kibernetike (*Kibernetika i njena primena*, jedna od prvih knjiga o kibernetici u Jugoslaviji, *Kibernetika i sistemi*, *Prilaz kibernetici*, *Uvodna objašnjenja kibernetike*, *Enciklopedija ekonomske kibernetike*...). U toku 50 i više godina objavio je preko 2.000 članaka u raznim listovima i časopisima na našem, ruskom i engleskom jeziku. U knjizi *Odabrani put* (memoari) sabrao je mnogo pređenog za svoga vijeka.

Umro u Veloj Luci 10. juna 1988. godine, a sahranjen u Beogradu.

Davanjem naziva ulici po imenu Mirka Markovića, čija impozantna biografija ukazuje na to da se radi o izuzetnoj ličnosti od međunarodnog značaja, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru, španskom borcu, profesoru i naučniku, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.20. ULICA VOJVODE RADONJE PETROVIĆA (DUP "Murtovina" i DUP "Murtovina 2"), prostire se od ulice za koju je utvrđen naziv – Ulica Mirka Markovića na jug do ulice za koju je utvrđen naziv – Ulica Đorđija Đona Gošovića, u dužini od oko 250 m.

RADONJA PETROVIĆ (1670–1737), kučki vojvoda.

Rođen je na Kosoru, u Kućima. Njegov otac je bio Petar Ilikov Drekalović, kučki vojvoda od 1694. do 1710. godine. Vojvoda Radonja je naslijedio svog oca na vojvodskoj poziciji, a guvernadur brdski postao je 1717. godine. Obje dužnosti vršio je sve do smrti, 1737. godine, tokom ratnog pohoda protiv Otomanske imperije na planini Jelici kod Čačka. Vojvoda Radonja je jedna od

najznačajnijih crnogorskih ličnosti svog vremena, o čemu svjedoče brojni historijski izvori. Savremenik vojvode Radonje i sina mu vojvode Ilije – vladika Vasilije Petrović Njegoš, u svojoj *Istoriji o Crnoj Gori*, objavljenoj u Moskvi 1754. godine, često pominje Kuče za koje naglašava da su slobodan narod. Među slavnim vojskovođama koji su bili uz vladiku Danila Petrovića imenuje "vojvodu gubernatora Radonju Drekalovića." Vladika Vasilije govori i o vojnom pohodu u kome je vojvoda Radonja okončao ovozemaljski život: "Opet, 1737. godine prebježe Brđanima srpski patrijarh Arsenije Jovanović iz Pečkog grada, patrijaršijske rezidencije (pošto ga Turci htjedoše objesiti) kojega Kuči i Vasojevići ispratiše u Česarevu vojsku u gradu Nišu ...". I kod Vuka Karadžića ima priča o tome kako je, kad je umro vojvoda Radonja, na Jelici kraj Čačka narod Šumadije po prvi put gledao kako Kuči leleču i tuže svoga vojvodu, te da je od tada u Šumadiji ostala narodna izreka: "Ožališe ga ka Kuči vojvodu Radonju". Kučki narod je konstantno bio u očajničkoj borbi za opstanak, ali je uprkos vlastitoj nezavidnoj situaciji pružao pomoć Crnogorcima i Brđanima u borbi protiv Turaka. Vojvoda Radonja naslijedio je visoke standarde za vršenje vojvodske i guvernerske vlasti i tim izazovima je odgovorio na najbolji način i ostavio neizbrisiv trag u historiji. Tako, Johanes Kornelio, dužd Venecije, u svom *Dukalu* od maja 1717. godine ističe: "Za odanost i vjernost koju iskazaše naš hrabri narod Kuči prihvatili smo njihove molbe s tim da se u slučaju potrebe koristimo njihovim hrabrim narodom za javnu korist." O zaslugama vojvode Radonje, vojvoda Marko Miljanov zapisuje: "U doba vojvode Radonje Kuči su sa svijem snažni postali, osobito u potlašnji kraj njegove vlade, i to ne samo što su osvojili turske zemlje oko sebe, no i zbog poznanstva s Rusijom, jer je vojvoda Radonja često puta odio u Rusiju i donosio otud para. S ovijem novcem ozidane su crkve na Kosor i Medun ..." Marko Rašović je izričit: "Vojvoda Radonja je bio najznamenitiji Kučki i uopšte Brdski vojvoda svih vremena. On je bio poznat na dvorovima Mletačkih duždeva, Austrijskih i Ruskih careva gdje je i lično išao. Tako isto bio je poznat i na Turskom dvoru. Sa Vladikom Crne Gore održavao je neprekidne veze. Njegovu sposobnost najbolje ispoljava to što je uspio da u ono doba razdora i bezvlašća okupi oko sebe brdska i arbanaska plemena. Njegov ugled bio je veliki. Imao je oružne radionice na Kosoru i ambare žita u Kosovskoj Mitrovici. Njegovo ime zapisano je u Manastiru Đurđevi Stupovi kod Berana, koji je on darivao i popravljao 1732. godine ..." Prof. dr Rastislav Petrović zapisuje: "Ni na jednu ličnost iz svog plemena Kuči nijesu toliko ponosni kao na vojvodu Radonju. Ako su Crnogorci u ličnosti Vladike Danila imali smjelog i velikog pregaoca koji će ostaviti snažan pečat na dalji razvoj Crne Gore, Kuči su, a sa njima i Brđani, dobili u vojvodi Radonji osobu koja će svojim pregalaštvom i dostignućima prevazići i svoje prethodnike i savremenike." Vojvodu Radonju Petrovića naslijedio je njegov sin, vojvoda Ilija – vojvoda kučki i gubernator brdski, koji je, kao i otac mu, vladao dugo, sve do 1770. godine, kada je ubijen od strane skadarskog vezira. Kao što iz citiranih historijskih izvora proizilazi, vojvoda Radonja Petrović ima posebno mjesto i nenadmašne zasluge u odnosu na sve kučke vojvode, njih 21-og, u neprekidnoj borbi Kuča za slobodu Kuča, Brda i Crne Gore. Dana 19. oktobra 2014. godine na Kosoru je otkriven spomenik, u kome su sahranjeni zemni ostaci vojvode Radonje Petrovića.

Davanjem naziva ulici po imenu Radonje Petrovića, čija biografija ukazuje na to da se radi o ličnosti od izuzetnog historijskog i humanističkog značaja za Crnu Goru, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom kučkom vojvodi, borcu za slobodu Crne Gore i njeguje kulturno-historijska tradicija, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.21. ULICA ALEKSE IVANOVIĆA (DUP "MURTOVINA" i DUP "MURTOVINA 2"), prostire se od Ulice generala Sava Orovića na sjever do ulice za koju je utvrđen naziv – Ulica Veljka Dragičevića, u dužini od oko 450 m.

ALEKSA IVANOVIĆ (1888–1940), horovođa, dirigent i muzički pedagog.

Rođen je na Cetinju. Završio je studije na Konzervatorijumu u Pragu, 1911. godine i pripada drugoj generaciji naših muzičara školovanih u Pragu. Bio je nastavnik Cetinjske gimnazije, horovođa Prvog crkvenog pjevačkog društva "Njegoš", horovođa društva "Branko" u Podgorici, upravnik i nastavnik muzičke škole pri KUD-u "Branko". U društvu su postojali muški hor, mješoviti hor, tamburaški orkestar, salonski gudački orkestar, dramska sekcija i Niža muzička škola. Društvo je priređivalo samostalne koncerte i zauzimalo vidno mjesto u vokalnoj muzici u Crnoj Gori. Prvi dirigent muškoga hora bio je Ilija Zlatičanin, a od 1921. godine dirigent hora postaje Aleksa Ivanović. Kasnije je preuzeo i tamburaški orkestar, koji je povremeno pratio i muški hor. Aleksa Ivanović je, 1931. godine, u Podgorici formirao mali Simfonijski orkestar koji je djelovao do Drugog svjetskog rata, a njegova uloga je značajna u izvođenju muzičko-scenskih djela (komada s pjevanjem, muzičkih bajki, vodvilja, opereta), osim horske muzike u to doba najpopularnijih formi muzičkog izraza. Društvo je priređivalo koncerte sa cjelovečernjim programima širom Crne Gore, a povremeno su gostovali i van Crne Gore. Društvo je 1937. godine osnovalo Nižu muzičku školu, koja je radila sve do 1941. godine pod upravom njenog tvorca Alekse Ivanovića. U periodu svog postojanja društvo "Branko" imalo je 99 članova. Kada je izbio oružani ustanak protiv okupatora, 1941. godine, veliki broj članova društva je pjesmu, glumu i muzičke instrumente zamijenio puškom. Jedni su rat preživjeli i nastavili sa kulturno-umjetničkim radom i životom u porušenoj Podgorici, zatim i u Titogradu, a drugi su svoje živote ostavili na ratištima širom naše zemlje. Aleksa Ivanović je ime koje se između dva rata svuda pominje među zapaženim učesnicima i stvaraocima kulturno-umjetničkog života Podgorice.

U biografiji Alekse Ivanović, objavljenoj u *Srpskom biografskom rečniku*, IV tom, koji je izdala Matica srpska iz Novog Sada, 2009, Milica Gajić (muzikolog, autor jedinice), između ostalog navodi da je Ivanović komponovao za djecu i orkestarsku muziku (*Fantazija za gudače*). Takođe, navodi i literaturu: Đoko Pejović, *Prosvjetni i kulturni rad u Crnoj Gori 1918–1941*, Titograd, 1982, 182, 191, 195; *Leksikon jugoslovenske muzike*, Zagreb, 1984, 369; *Cetinje 1482–1982*, Podgorica, Cetinje 1994, 422.

Svojom višestrukom muzičkom djelatnošću, Ivanović je doprinio razvoju muzičkog života u Podgorici i zaslužan je za razvitak i uspon muzičkog školstva u Crnoj Gori između dva svjetska rata. Podaci o njemu nalaze se u mnogim publikacijama i tekstovima koje su pisali muzikolozi o istoriji muzike na ovim prostorim, kao u školskim udžbenicima. Povodom 80 godina od njegove smrti, objavljen je prigodan tekst u *Pobjedi*, od 6. aprila 2020. godine. Umro je u Podgorici.

Davanjem naziva ulici po imenu Alekse Ivanovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, posebno zaslužnu za razvoj muzičkog života u Podgorici i muzičkog školstva u Crnoj Gori između dva svjetska rata, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.22. ULICA CVJETKA IVANOVIĆA (DUP "MURTOVINA" i DUP "MURTOVINA 2"), prostire se od Ulice generala Sava Orovića na sjever do ulice za koju je utvrđen naziv – Ulica Mirka Markovića, u dužini od oko 400 m.

CVJETKO IVANOVIĆ (1929–1994), dirigent i kompozitor.

Rođen je u Podgorici, u porodici poznatog horovođe, dirigenta i muzičkog pedagoga Alekse Ivanovića. Muziku je učio na Cetinju i u Podgorici, a studirao je na Muzičkoj akademiji u Beogradu, gdje je diplomirao 1955. godine. Poslije završenih studija usavršavao se na poznatim muzičkim akademijama "Mocartum" u Salzburgu i "Santa Cecilia" u Rimu. Po povratku u rodni grad prvu profesionalnu praksu i afirmaciju, a ujedno i afirmaciju crnogorske muzike, veže za hor "Stanko Dragojević", uređivanje muzičkog programa radija, kao i osnivanje i dirigovanje simfonijskim orkestrom Radio Titograda. Simfonijski orkestar, koji je reorganizovan 1959. godine, imao je veliki značaj za crnogorsku muzičku kulturu i njen dalji razvoj i postizao je velike uspjehe u Crnoj Gori i

van nje, izvodeći djela poznatih svjetskih kompozitora, kao i djela domaćih autora. Hor "Stanko Dragojević" gostovao je u Italiji, Čehoslovačkoj, Poljskoj, Rumuniji, Francuskoj, Engleskoj itd. Najznačajnije međunarodne nagrade osvojio je u Žizoru (Francuska) drugo mjesto i u Midelsbrou (Engleska) treće mjesto. Beogradski muzički časopis "Pro musica" 1970. godine bilježi: "Kada se zna da su članovi žirija bili najistaknutiji britanski, kao i stručnjaci za horsko pjevanje iz drugih zemalja i da je prvoplasirani hor osvojio 174 boda, samo tri više od hora "Stanko Dragojević", onda je sasvim izvesno da je na ovom takmičenju u Midelsbrou titogradski hor zabeležio jedan od svojih najvećih uspeha, značajan ne samo za njega, već i za naše horsko pevanje uopšte. Svakako da najveći udeo u uspesima hora ima njegov dirigent Cvjetko Ivanović, koji već petnaest godina radi sa ovim ansamblom".

Napisao je djela: "Andante", "Piacevole za violinu i orkestar", "Dvije rapsodije", "Moto sinfonico", simfonijske poeme, svite i dr. Osnivač je i prvi predsjednik Udruženja kompozitora Crne Gore (1969–1972). Bavio se istraživanjem crnogorske muzičke baštine, obrađivao je narodne melodije. Bio je dopisni član Društva za nauku i umjetnost Crne Gore (kasnije CANU) 1973–1978. Dobitnik je Trinaestojulske nagrade Crne Gore (1959, 1967), čehoslovačkog odlikovanja "Smetanina medalja" (1975) i drugih priznanja. I pored mnogih dužnosti – urednika RTV programa, profesora, dirigenta hora i orkestra, kao i drugih organizacionih i strukovnih obaveza, Cvjetko je nalazio vremena za komponovanje, stvaralaštvo koje će trajno obilježiti jednu epohu i obogatiti našu muzičku riznicu. Cvjetko je upamćen i kao osnivač Udruženja kompozitora Crne Gore 1969. godine. Bio je njegovo prvi predsjednik, a od 1971. godine i predsjednik Saveza kompozitora Jugoslavije. U ovom periodu radio je na okupljanju mladih muzičkih stvaralaca, kao i na instrumentaciji – štampanju i izvođenju djela starijih crnogorskih kompozitora: Mirka Petrovića-Njegoša, Jelisavete Popović, Jovana Ivaniševića, Špira Ognjenovića i drugih. Bio je prisutan u svemu što se tokom više decenija njegovog aktivnog rada dešavalo u muzičkoj kulturi Crne Gore. Sa istim žarom je dirigovao i predavao muziku, branio strukovne interese kompozitora, kritikom uticao na muzički profil našeg grada i Crne Gore, okupljao amatere i razvijao im ljubav prema muzici, vodio računa o našem muzičkom nasljeđu, pa za takav obiman i uspješan rad dobija i odgovarajuća društvena priznanja i nagrade. Cvjetko je prvi crnogorski muzičar izabran za člana Društva za nauku i umjetnost, danas Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Davanjem naziva ulici po imenu Cvjetka Ivanovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, od posebnog društvenog, kulturnog i humanističkog značaja za Crnu Goru, čije djelo predstavlja izuzetan doprinos razvoju crnogorske muzičke umjetnosti, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.23. ULICA OMERA SALAGIĆA (DUP "Murtovina" i DUP "Murtovina 2"), prostire se od Ulice Vasa Bračanova (kao produžetak Ulice generala Sava Orovića) na istok do Ulice Iveze Vukova (put za Kuće) u dužini od oko 300 m.

OMER SALAGIĆ (1915–1966), organizator i član prve partijske ćelije u Tuzima, koji je odlikovan Ordenom za hrabrost.

Rođen je u Podgorici. Osnovnu školu, nižu gimnaziju i maturu Trgovačke akademije je završio u Podgorici, u periodu od 1922. do 1934. godine. Po završetku srednje škole upisao je Ekonomsko-komercijalni fakultet u Zagrebu. Studije nije privedo kraju, jer je, zbog svog revolucionarnog političkog angažovanja, uhapšen i protjeran u svoje rodno mjesto. Ni u Podgorici nije bio miran. Kao ilegalac otkriven je i uhapšen. Pošto nije bilo dokaza, pušten je i svoju djelatnost je nastavio u Tuzima. Do Drugog svjetskog rata bio je predsjednik nadzornog odbora studentske zadruge "Samopomoć", knjižničar studentskog udruženja "Podgorica" i član "Svjetlosti – Zagreb". Tokom rata aktivno se borio u bataljonu Sjeverna Albanija, koji je pripadao Zetskom odredu. Obavljao je i

funkciju pomoćnika komesara bataljona i komesara komande mjesta i imao čin poručnika. O Omeru Salagiću i njegovom radu pisano je u raznim publikacijama. U knjizi "Ilegala u Podgorici (Titograd) 1941–1945" (objavljenoj 1984. godine u Titogradu) navodi se da je Omer Salagić jedan od organizatora Prve antifašističke konferencije Muslimana u Skadru. U publikaciji "Podgorički srez u NOR-u, 1941–1945: zbornik radova" zapisano je: "Omer Salagić, partijski aktivista u Tuzima, organizator i član prve partijske ćelije u Tuzima formirane jula 1943. godine. Maja 1944. godine uhvaćen od albanskih kvislinga i upućen u skadarski zatvor. Bio je osuđen na smrt, ali su ga njegovi drugovi oslobodili na putu, prilikom sprovođenja na strijeljanje. Poslije toga, prebačen je u Tuzi, gdje je postavljen za komesara komande mjesta". U nedjeljniku *Monitor*, petak 9. avgust 1991. godine, u članku Huseina Tuzovića "Muslimani u 13-julskom ustanku i NOR-u", piše: "Među poznatim komunistički partizanski eksponiranim porodicama bili su: Šarkići, Abdovići, Selhanovići, Salagići, Vodopići ...". Odlikovan je Ordenom za hrabrost na osnovu Odluke Predsjedništva Antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Jugoslavije (br. 12873 od 11. VII 1945). Poslije Drugog svjetskog rata kao kadar je upućen na Cetinje, gdje je radio u Planskoj komisiji na mjestu zamjenika predsjednika. Radni vijek je nastavio u *Pobjedi*, a potom *Trgoprometu* na Cetinju. Jedan je od osnivača Agrokombinata "13. jul" u Podgorici, u kojem je radio do smrti. Umro je 1966. godine na Cetinju. Decembra mjeseca 1983. godine u Tuzima je postavljena spomen-ploča osnivačima prve partijske ćelije na području Tuzi i Malesije, koju su sačinjavali: Ziko Šarkić, Ibrahim Drešević i Omer Salagić.

Davanjem naziva ulici po imenu Omera Salagića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru između dva svjetska rata, borcu protiv fašizma, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.24. ULICA VELJKA DRAGIĆEVIĆA (DUP "Murtovina" i DUP "Murtovina 2"), prostire se od Ulice Radosava Mićkovića iz plana LSL "Doljani" (put od Mosora do Buruma) na zapad do ulice broj 11 (numerička oznaka iz skice DUP-a "Murtovina" i DUP-a "Murtovina 2") u dužini od oko 500 m.

VELJKO DRAGIĆEVIĆ (1911–1944), načelnik veze Vrhovnog štaba NOV i POJ.

Rođen je u selu Potpeć, u Piperima, u siromašnoj seljačkoj porodici. Završio je četiri razreda gimnazije. Iz materijalnih razloga otišao je u podoficirsku školu, koju je završio sa odličnim uspjehom, pa je zato premješten u ratno vazduhoplovstvo. Godine 1935. završio je pilotažu i radio telegrafiju. Poslije toga prešao je u civilno vazduhoplovstvo, u "Aeropot" i tamo ostao sve do kapitulacije bivše države. Prvog aprila 1941. godine prebacio je diplomatsku misiju naše zemlje za Sovjetski Savez. Otuda se vraća u Atinu, odakle prevozi neke članove izbjegličke vlade u Kairo. Boraveći u vojnim logorima Jugoslovena na Bliskom istoku, upoznao je svu trulost bivše države i izdaju velikog broja viših oficira i političara. U septembru 1941. godine prebacuje se engleskom podmornicom sa engleskim kapetanom Hadsonom i dvojicom majora bivše jugoslovenske vojske u blizini Budve. Čim je stigao, opredjeljuje se za NOB. Engleski kapetan i majori bivše jugoslovenske vojske prešli su kod Draže Mihailovića, koji je u to vrijeme prešao u napad na partizane u Srbiji, a drug Veljko ostaje kod Vrhovnog štaba NOV Jugoslavije u Užicu, zbog čega ga je izdajnička izbjeglička vlada lišila čina rezervnog narednika. U KPJ primljen je 1941. godine, po dolasku kod Vrhovnog štaba. Na opštu radost, Veljko je uspostavio prvu radio-vezu sa Sovjetskim Savezom, poslije višemjesečnog javljanja na ugovoreni signal. Bio je načelnik veze Vrhovnog štaba NOV i POJ. Godine 1943. organizovao je školu radio-veze pri Vrhovnom štabu. Poginuo je 25. maja 1944. godine, prilikom vazdušnog desanta njemačkih fašista na Drvar, vršeći svoju dužnost.

Davanjem naziva ulici po imenu Veljka Dragićevića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom učesniku NOR-a, načelniku veze Vrhovnog štaba NOV i POJ, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.25. ULICA MILOVANA ĐILASA (DUP "Rekreativno-kulturna zona na obali rijeke Morače – južni dio"), prostire se od Bulevara Svetog Petra Cetinjskog na jug do Ulice Svetlane Kane Radević u dužini od 120 m.

MILOVAN ĐILAS (1911–1995), revolucionar, političar, komunistički disident, književnik, publicista.

Rođen je u Podbišću, kod Mojkovca. Osnovnu školu završio je u Podbišću i Kolašinu, a gimnaziju u Beranama. Upisao je filozofiju i pravo na Beogradskom univerzitetu, 1932. godine, kada se povezuje s ilegalnom organizacijom SKOJ-a. Aprila 1933. godine primljen je u KPJ. U avgustu 1933. godine uhapšen je i ispitivan u zloglasnoj *Glavnjači*. Pošto ništa nije priznao, osuđen je na pet godina zatvora. Robijao je u Sremskoj Mitrovici, gdje je uspio da prevede tri romana Maksima Gorkog i deset njegovih pripovjetki. Iz zatvora je izašao 1936. godine, nakon pomilovanja. U CK KPJ izabran je 1938. godine i imao je zadatak da šalje dobrovoljce u Španiju. Član Politbiroa CK KPJ je od početka 1940. godine. Učestvovao je u martovskim demonstracijama 1941. u Beogradu. Učesnik je sastanka Politbiroa CK KPJ od 4. jula 1941. na kojem je donijeta odluka o podizanju ustanka i kada je određen za opunomoćenog delegata CK za Crnu Goru sa vanrednim ovlašćenjima o pravu smenjivanja i kažnjavanja partijskog rukovodstva. Kao član Politbiroa postao je i član Vrhovnog štaba. Prvi put je u Crnu Goru došao 8. jula 1941. godine, kada je donio direktivu CK o gerilskim borbama protiv okupatora, koje će se 13. jula 1941. pretvoriti u crnogorski opštenarodni ustanak. S Mitrom Bakićem dočekao je prvu britansku misiju u Petrovcu na Moru, koju su dopratili do Vrhovnog štaba u Užicu. Krajem 1941. godine s Vrhovnim štabom se povlači prema Bosni. CK KPJ ga je polovinom 1942. partijski kaznio zbog *lijevih grešaka*. Angažovan je potom u Vrhovnom štabu i sektoru za agitaciju i propagandu, i uglavnom je uređivao partijske list *Borba*, *Proleter*, *biltene Vrhovnog štaba*. Prošao je s Vrhovnim štabom sve velike bitke 1943–1944. godine. Marta 1943. pod imenom Miloš Marković učestvovao u pregovorima s Njemcima o razmjeni zarobljenika. Polovinom 1944. poslat je na čelu misije, zajedno s generalom Velimirom Terzićem u Moskvu s činom general-lajtnanta. U jesen 1944. godine bio je član jugoslovenske delegacije koja je pregovarala u Beogradu sa šefom sovjetske vojne misije generalom Kornijejevim. Jedan je od potpisnika ugovora o prijateljstvu i uzajamnoj pomoći Jugoslavije i SSSR-a aprila 1945. godine. S Edvardom Kardeljem predstavljao je KPJ na osnivanju Informbiroa 1947. godine. U sukobu s IB-om stao je uz jugoslovensko partijsko rukovodstvo i jedan je od pisaca odgovora CK KPJ na optužbe IB-a, članaka u *Politici* i *Borbi*. Početkom 1953. godine izabran je za predsjednika Skupštine FNRJ. Počev od oktobra 1953. u *Borbi* i listu *Nova misao* objavljuje 17 kritičkih tekstova o komunizmu u Jugoslaviji. Na Trećem vanrednom plenumu CK SKJ, održanom u Beogradu 16–17. januara 1954. godine isključen je iz CK SKJ, udaljen sa svih funkcija u Partiji i kažnjen posljednjom opomenom. Oduzeta su mu sva ratna i poratna odlikovanja: Orden narodnog heroja, Orden narodnog oslobođenja, Orden partizanske zvijezde I reda, Orden zasluga za narod I reda, Orden za hrabrost, kao i visoka strana odlikovanja: Orden Kutuzova I reda (SSSR), Orden Grunvald II (Poljska), Orden "9. septembar" I reda (Bugarska) itd. Zbog izjave date *Njujork Tajmsu* iz decembra 1954. u kojem je optužio jugoslovensko rukovodstvo kao *reakcionarno*, osuđen je na godinu dana zatvora. Januara 1955. primoran je da podnese ostavku na dužnost predsjednika Narodne skupštine i istupi iz SKJ. Oktobra 1956. podržao je revoluciju u Mađarskoj, u novembru je osuđen na tri godine zatvora. U zatvoru u Sremskoj Mitrovici boravio je do 1958. godine, kada je pušten. Po drugi put je uhapšen aprila 1962. i maja iste godine i osuđen na 13 godina zatvora. Kaznu je ponovo izdržavao u Sremskoj Mitrovici, gdje se i dalje bavio pisanjem. Ponovo je pomilovan i iz zatvora je izašao 31. decembra 1966. Sredinom 1968. odlazi sa suprugom u inostranstvo, prvo u Englesku, potom SAD, Austriju i Italiju, odakle se vratio decembra iste godine. U SAD odlazi ponovo 1971. godine i ostaje sve do kraja osamdesetih, kada se

vraća u Beograd, gdje je i umro. Sahranjen je u rodnom selu. Milovan Đilas je pisac velikog broja autobiografskih i memoarskih spisa, romana, novela i eseja. Njegovu knjigu *The New Class: An Analysis of the Communist System*, objavljenu 1957. godine *Njujork Tajms* je uvrstio u 100 najznačajnijih knjiga XX vijeka.

Davanjem naziva ulici po imenu Milovana Đilasa, čija biografija ukazuje na to da se radi o izuzetnoj ličnosti, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom članu revolucionarnog pokreta, učesniku NOB-a, političaru, disidentu, književniku i publicisti, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.26. ULICA BOŽA MILAČIĆA (DUP "Zlatica B"), prostire se od Starozlatičke ulice na sjever. Planirana dužina ulice je 500 m.

BOŽO MILAČIĆ (1920–1974), kulturni i književni stvaralac.

Rođen je u Brskutu. Osmogodišnju školu je završio u Brskutu i Gusinju, a gimnaziju u Mostaru. Odmah nakon oslobođenja odlazi na studije u Zagreb, gdje, 1951. godine, završava Filozofski fakultet. Već tada se ističe svojim tekstovima, koje objavljuje u *Studentskom listu* i u zagrebačkom *Vjesniku*. U periodu od 1951. do 1960. godine, radio je na Radio Zagrebu uređujući literarnu emisiju i program za omladinu. Bio je urednik kulturne rubrike u listu *Vjesnik*, nakon čega odlazi u Poljsku, kao dopisnik pomenutog lista. U kulturnoj redakciji TV Zagreb radio je od 1967. do 1974. godine. Bio je nosilac više strukovnih i državnih odlikovanja. Bavio se pisanjem monografskih publikacija, književnom kritikom, poezijom, prevodilaštvom, prozom, putopisima i dramskim tekstovima. Njegova najznačajnija djela su knjiga eseja i književnih kritika *Suze i zvijezde* - književni razgovori (1956) i *Vrijeme i poezija* (1961). Posthumno su objavljene još tri knjige: *Sunčane zemlje i bijele noći* - Zapis od Islanda do Sahare (1976), *Crnogorske književne teme* (1979) i *Trenuci i trajanja*. Milačićev obiman opus vezan je za putovanja po svijetu: Italija, Poljska, Portugalija, SSSR, Island, Španija, Tunis, Libija, Norveška, Francuska i Grčka. Svoj radni vijek je proveo daleko od Crne Gore, ali je stalno ostao vezan za svoj zavičaj. Prvi emitovani prilog na Radio Zagrebu bio je 1951. godine *Kroz djela savremenih crnogorskih umjetnika*. U putopisima *Izvor sreće* (sa puta po sjevernoj Africi) na jednom mjestu Božo kaže: "Okrenem se i uživam u ljepoti, a jedan ogoljeni cer kao da mi ponavlja afričku istinu i ne samo afričku: "mjesto u tuđini je lijepo, ali nikad tako lijepo kao ono u domovini." I na jednom se nađem ispod Komova, pa mislim na Kuče, pa na Crmnicu, pa na Čevo i Vasojeviće ... Tu na mjestu koje nosi ime Izvor sreće, ja se moram vratiti djetinjstvu barem na trenutak, djetinjstvu i svom izvoru sreće, Veljem dolu, Maloj rijeci, livadama i ublovima, zdravcu i kačamaku i onoj vodi na Komovima blizu Carina."

Davanjem naziva ulici po imenu Boža Milačića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog kulturnog i književnog stvaraoca iz Crne Gore, čije djelo ima i međunarodni značaj, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.27. ULICA ZUKA DŽUMHURA (DUP "Momišići B"), prostire se od Dalmatinske ulice na sjever do podnožja Malog brda, paralelno sa Ulicom Vladimira Popovića, u dužini od 200 m. Širina ulice je 4 m.

ZUKO DŽUMHUR (1920–1989), putopisac, slikar i karikaturista.

Rođen je u Konjicu, u uglednoj porodici vjerskih službenika. Osnovnu školu i nižu gimnaziju završio je u Beogradu, gdje mu je otac Abdulsalam radio kao imam, a višu gimnaziju u Sarajevu 1939. godine. Počeo je studije prava, ali je prešao na Likovnu akademiju i završio je u klasi Petra Dobrovića. Prvi crteži štampani su mu u *Narodnoj armiji*, 1947. godine, a od tada je objavio oko 10.000 karikatura i ilustracija u *Ježu*, *Borbi*, *Vetrenjači*, *Politici*, *Oslobodenju*, reviji *Danas*, *NIN-u*, kao

stalni saradnik i urednik. Osim "Nekrologa jednoj čaršiji", autor je i putopisa "Pisma iz Azije", TV serijala "Hodoljublja", u režiji Mirze Idrizovića i scenarija za filmove "Horoskop" i "Miris dunja". Uradio je 35 scenografija za pozorište. Zajedno sa Momom Kaporom autor je romana „Zelena čoja Montenegra“. Bio je svestran umjetnik i istančan hedonista, sa čijom je pojavom ovdašnja putopisna književnost dobila i dan-danas neprevaziđenog autora. "Umrijet ću, a neću znati da li je ljepši Istanbul ili Lisabon", govorio je konjički šeret, jedini kome je predgovor napisao veliki Ivo Andrić. Za taj nesvakidašnji "detalj" zaslužan je Herceg Novi, grad u kome je Zuko proveo dobar dio svog života i u kome je i umro. O njegovoj zaljubljenosti u Herceg Novi, najbolje svjedoči kafana "Hercegovina" u kojoj stari Novljani još uvek pamte "Zukovu stolicu". Igram slučaja u tom istom gradu, u Njegoševoj 65, na Toploj, dio života je proveo i nobelovac. Koliko je Andrić bio poštovan, svima je poznato. A koliko je bio poštovan Zuko Džumhur, potvrđuje ponuda Novljana da, nakon Andrićevog odlaska za Beograd, baš on živi u njegovoj kući. Ponuda koju je Zuko, bez razmišljanja, odbio riječima: "Ko sam ja da živim u Andrićevoj vili?" Umro je u Herceg Novom, a sahranjen je u rodnom Konjicu.

Davanjem naziva ulici po imenu Zuka Džumhura, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomenobilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, putopisca i svestranog umjetnika, čije djelo ima međunarodni kulturni značaj.

1.28. ULICA STEVA MATOVIĆA (DUP "Momišići B"), prostire se od Dalmatinske ulice na sjever, do podnožja brda dužine 180 m. Planirana širina je 5 m.

STEVO MATOVIĆ (1916–1980), glumac Crnogorskog narodnog pozorišta.

Rođen je 1916. godine u Nikšiću. Glumom se profesionalno bavio od 1951. godine. Bio je član Crnogorskog narodnog pozorišta. Ostvario je veliki broj uloga. Igrao je u predstavama: *Gdje je istina, Lažljivac* (1956. godine); *Glorija, Četvrti ugao, Zakoni brda, Narodni poslanik, Mletački trgovac, Dugonja, Trbonja i Vidonja* (1957); *Doživljaji Nikolettine Bursaća, Drveni tanjir, Ivkova slava* (1958); *Dom zaljubljenih, Pogled s mosta, Dundo Maroje* (1959); *Dvanaest gnjevnih ljudi, Gorski vijenac, Dan odmora, Plači voljena zemljo, Silazak Orfeja* (1960); *Muš, žena i smrt, Vuk Bubalo* (1961); *Hajka, Sumnjivo lice* (1962); *Banović Strahinja* (1963); *Nušićeve vesele scene* (1964); *Istini slično* (1966); *Crveni admiral, Jelena Četković* (1967); *Lažni car Šćepan Mali* (1969); *Kanjoš Macedonović, Prorok, More do koljena* (1970); *Podanici* (1972); *Ratna sreća, Rupa na nebu* (1975); *Medalja, Pramen tame* (1976) i dr. Dobitnik je više nagrada i priznanja.

Davanjem naziva ulici po imenu Steva Matovića, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomenobilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog crnogorskog glumca.

1.29. ULICA STANKA MUGOŠE (DUP "Donja Gorica"), prostire se od Ulice Pavla Mijovića, na zapad, u dužini od 250 m.

STANKO MUGOŠA (1922–1997), društveni radnik, humanista, učitelj, kulturno-prosvjetni poslenik.

Rođen je u Lješkopolju, Donja Gorica. Cijeli život je posvetio radu u prosvjeti, kulturi i za opšte dobro. Mugaša je dao izuzetan doprinos u ovim oblastima na području starog Lješkopolja, koje je u tom periodu obuhvatalo područje desne obale Morače, naselja: Momišići, Tološi, Gornja i Donja Gorica, Beri, Krusi, Farmaci, Lekići i Grbavci. Posebno je zaslužan za podsticaj i razvoj amaterskog kulturno-umjetničkog stvaralašta, nastanak i razvoj smotre „Selo veselo“, za izgradnju i afirmaciju Osnovne škole „Vlado Milić“. Učitelj Stanko nije imao potomstva, ali su sva djeca sa područja Lješkopolja bila „njegova djeca“. Bio je bezrezervno posvećen njihovom vaspitanju i obrazovanju.

U KPC "Rako Mugoša" Stanko je proveo duže od pola vijeka. Tokom tog perioda društvo je imalo brojne uspjehe, dobilo bezbroj nagrada i pohvala, kao i društvenih odlikovanja. Davne 1957.

godine na Prvom festivalu dramskih amatera Crne Gore društvo je osvojilo Prvu nagradu, a Stanko prvo mjesto kao reditelj. Upornošću je doprinio da KPC sa svojim predstavama bude od stručnih žirija ocjenjivan za predstavljanje Crne Gore na saveznim festivalima i saveznim susretima amaterskih društava. Kao vjeran pregalac i kao predsjednik, za zasluge na polju javne djelatnosti dobio je veliki broj priznanja, pohvala i nagrada, među kojima je Orden sa zlatnim vijencem, 1961. godinu, Plaketa „Kurir Jovica“, 1977. godine, koja je dodjeljivana za poseban doprinos društvenom vaspitanju djece, i mnoge druge.

Svojim pregalaštvom, humanizmom i velikim entuzijazmom imao je izuzetnu ulogu u ukupnoj dinamici veoma zapaženog kulturnog-prosvjetnog razvoja Lješkopolja, zbog čega je bio podjednako omiljen i među djecom i među odraslima.

Davanjem naziva ulici po imenu Stanke Mugoše, simbolično se čuvaju uspomene na kulturno-prosvjetnog poslenika i humanisu, ličnost koja je dala poseban doprinos u kulturnom i društvenom razvoju Lješkopolja, u skladu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.30. ULICA IBRAHIMA PEKA METHADŽOVIĆA (DUP "Konik – sanacioni plan"), prostire se od kružnog toka na Starom aerodromu na sjever do Mojkovačke ulice, sa jednim krakom južno od Dječjeg vrtića, ukupne dužine oko 250 m.

IBRAHIM PEKO METHADŽOVIĆ (1911–1994), fudbaler.

Rođen je u Staroj varoši, u Podgorici. Fudbalom se počeo baviti u podmlatku RSK "Budućnost", a ubrzo je postao standardni prvotimac. Pošto su "Budućnost", kao i svi fudbalski klubovi i kulturno-umjetnička društva odlukom vlasti u aprilu 1936. godine zabranjeni, Methadžović je postao član novoosnovanog kluba "Crna Gora". Jednu sezonu je igrao u FK "Jedinstvo" iz Zemuna. Vratio se u RSK "Crna Gora", gdje je bio do aprilskog rata 1941. godine. U ratnom periodu nije igrao, jer klubu "Crna Gora" nije bio dozvoljen nastup. Poslije oslobođenja zemlje i obnove FK "Budućnost", Methadžovića je pozvala uprava kluba. Tako ponovo postaje fudbaler "Budućnosti" i doprinosi osvajanju titule prvaka Crne Gore. Tada je "Budućnost" izborila članstvo u Prvoj saveznoj ligi. Iz sezone u sezonu sticao je ugled i ubrzo postao igrač za kojeg su bili zainteresovani klubovi: *Partizan*, *Hajduk*, *Sarajevo* i *Velež*, ali *Budućnost* nikad nije ostavio. Uspješno je igrao protiv fudbalera evropske vrijednosti: Bobeka, Sefe, Mitića i drugih. Nakon 20 godina aktivnog igranja, karijeru je završio na polovini sezone 1957. godine. Peko je, kako su ga simpatizeri zvali, postao jedan od najboljih fudbalera Crne Gore, a ubrajan je među najbolje centarhalfove Jugoslavije.

Zastupljen je u knjizi Dragana Bobija Perovića „Velikani crnogorskog sporta“, Crnogorski savez za sport i sportsku rekreaciju „Veterani“, Podgorica, 2015.

Davanjem naziva ulici – Ulica Ibrahima Peka Methadžovića, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na jednog od najboljih fudbalera Crne Gore, čije djelo ima međunarodni sporski značaj.

1.31. ULICA ŠUKE ČIRGIĆ (DUP "Vrela ribnička"), prostire se paralelno sa Ulicom Ćazima Lekića, istočno od nje i slijepo završava u naselju. Dužina ulice je 400 m.

ŠUKA ČIRGIĆ (1911–1965), partizanska ilegalka.

Rođena je u Tuzima, u porodici Murata i Maliće Lekić. Šuka se 1933. godine udala za mještanina Bećira Čirgića. U toku NOB-a oboje su bili angažovani od početka do kraja na ilegalnim zadacima. Rodila je sedmoro djece, od kojih je petoro doživjelo rat, hapšenja i logore sa majkom i ocem. Bili su u skadarskom logoru, a zahvaljujući Odboru Jugoslovena u Skadru i Prentaš Niki Camaju, Šuka je sa

porodicom puštena iz logora. Kakva je bila kao ilegalka, tako se hrabro ponijela i u susretu sa zloglasnim Hasan Jusufijem. Pokušao je da joj obraćanjem ukaže na svoje dobročinstvo, a Šuka mu je odgovorila: "Što si mislio da ćemo ti pasti na koljena! Prevario si se. Za svo zlo što si učinio svome narodu, platićeš glavom". Tako je i bilo, u toku borbi za oslobođenje Skadra ubijen je od strane partizanskih snaga Albanije. Njeni roditelji i braće, takode, su bili su ilegalni aktivisti tokom Drugog svjetskog rata. Istoričar Boban Batrićević o Šugi Čirgić piše: „U borbi protiv okupatora Šuka Čirgić se nije libila izložiti pogibiji, pa ni decu nije toga štedela kad ih je slala da prenose poštu i municiju kroz okupirane krajeve toboš tražeći izgubljene ovce. Nije je pokolebala ni smrt brata Mahmuta (1917-1944), predratnoga komunista i ilegalca, diverzanta i komandira izviđačkoga voda Pete proleterske brigade, koji je morao prekinuti liječenje jer je otkucan od domaćih izdajnika, i rafalom pogođen kad je krenuo na njemački bunker kod Mateševa. Nije je pokolebalo ni beznade zbog mlađega brata kojega su nacisti zarobili i internirali u Njemačku“.

Šuka Čirgić je partizanima pomagala u prenošenju oružja, pošte, a i sama je znala baratati i puškom i bombom. Zbog toga je zajedno s mužem i petoro dece internirana u logor u Skadru tokom 1944. godine (iz kojega nije htjela izaći niti izvesti decu sve dok joj i muž nije pušten iz logora). No, za razliku od mnogih učesnica rata koje su poginule, Šuka je imala sreću da preživi i dočeka kraj rata. U Podgorici i Tuzima i dalje se među starijim generacijama govori o njenim podvizima, naročito o tome kako je sama uspjela razoružati jednog njemačkog vojnika te o tome kako je njena kuća bila zbjege za ugrožene.“

Šuka je za svoj doprinos tokom Narodnooslobodilačkog rata od predsjednika Tita odlikovana Ordenom zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom, 19. januara 1962. godine, koji je dodjeljivan za naročite zasluge stečene u borbi protiv neprijatelja za oslobođenje zemlje.

Davanjem naziva ulici po imenu Šuke Čirgić, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu učesnicu narodnooslobodilačkog pokreta, ilegalku, borca za slobodu, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.32. ULICA STOJANA CERoviĆA (DUP "Dahna i Dahna 1"), prostire se od Ulice Kolovrat na istok u dužini od oko 250 m (na skici ulica br. 3).

STOJAN CERoviĆ (1898–1943), učesnik balkanskih ratova i NOR-a, novinar, publicista.

Rođen je u Tušini, Šavnik. Osnovnu školu je završio na Cetinju, a gimnaziju i studije jugoslovenske književnosti i francuskog jezika u Beogradu. Još kao student bavio se novinarstvom. Bio je urednik lista "Pijemont" i sarađivao je u listu "Politika". Kao dobrovoljac učestvovao je u Prvom i Drugom balkanskom ratu. Godine 1915. napustio je Beograd i sa srpskom vojskom, koja se povlačila preko Albanije, dospio do Grčke, odakle se prebacio za Pariz. U Beograd se vratio 1921. godine da bi završio studije, a na mjesto profesora nikšićke gimnazije postavljen je 1921. godine. Po dolasku u Nikšić pokrenuo je i uređivao nedjeljni list "Slobodna misao". Bio je pokretač časopisa "Razvršje" i "Valjci". U svojoj štampariji u Nikšiću štampao je veliki broj knjiga istaknutih kulturnih radnika Kraljevine Jugoslavije. Pripadao je Zemljoradničkoj stranci. Objavio je tri zbirke anegdota pod nazivom "Crnogorci o sebi i životu". Okupacija Jugoslavije 1941. godine zatekla ga je u Nikšiću, odakle se prebacio u rodnu Tušinu. Ubrzo je bio uhapšen i interniran u Albaniju. U novembru 1941. godine kao težak bolesnik, pušten je na slobodu. Odmah poslije toga otišao je na Žabljak, gdje se priključio NOP-u. Predsjedavao je Konferencijom rodoljuba na Tjentištu, 16. juna 1942. godine. Biran je za člana AVNOJ-a i učestvovao je na Prvom zasjedanju AVNOJ-a, 26. i 27. novembra 1942. godine u Bihaću. Umro je od rana zadobijenih u bici na Neretvi, 22. marta 1943. godine.

Davanjem naziva ulici po imenu Stojana Cerovića simbolično se čuvaju uspomene na ličnost od izuzetnog društvenog, kulturnog i humanističkog značaja za Crnu Goru, skladu sa članom 5 Zakona o spomen-obilježjima .

1.33. ULICA TANASIJA PEJATOVIĆA (DUP "Dahna i Dahna 1"), prostire se kao i ulica za koju je utvrđen naziv – Ulica Stojana Cerovića, južno od nje i istih je planskih karakteristika (na skici ulica br. 4) .

TANASIJE PEJATOVIĆ (1875–1903), osnivač i direktor Pljevaljske gimnazije, publicista.

Rođen je u Pljevljima, gdje je završio osnovnu školu. Maturirao je u Prvoj beogradskoj gimnaziji. Kao učenik drugog razreda, u vremenu kada je postojalo samo nekoliko listova koji su se bavili šalom, humorom i satikom, postao je urednik ilustrovano-satiričnog lista "Tipar" koji je stvarao sa Stevanom Samardžićem, kasnije poznatim pripovjedačem i nastavnikom pljevaljske gimnazije i bratom Ristom Pejatovićem, akademskim slikarem. List je izlazio u Beogradu od 1893. do 1895. godine, a zbog kritičkog odnosa prema režimu, ilegalno je izdavan i dijeljen. U Beogradu je diplomirao, sa odličnim uspjehom, na istorijsko-geografskom odsjeku Velike škole. Još kao student, sa profesorom Jovanom Cvijićem, započeo je istraživanja u oblasti geografije i antropogeografije. Po završetku studija 1899. godine, postavljen je za profesora gimnazije u Skoplju. Prilikom boravka u rodnom kraju, aktivno se uključio u pripreme za otvaranje gimnazije u Pljevljima. Položio je uspješno i profesorski ispit i postavljen na dužnost direktora Gimnazije 20. januara 1902. godine, gdje ostaje do smrti.

Vremenom, baveći se intenzivnim antropogeografskim istraživanjima, Tanasije je postao jedan od najdarovitijih saradnika Jovana Cvijića. Upravo njegovom studijom „Srednje Polimlje i Potarje u Novopazarskom sandžaku – antropogeografska ispitivanja“ (1902), Srpska Kraljevska Akademija započinje seriju regionalnih antropogeografskih ispitivanja. Kako bi izbjegao moguća ometanja u budućem istraživačkom radu, ovu studiju je objavio pod pseudonimom Petar Mrkonjić. Osim ovog značajnog djela, objavio je i radove: "Proučavanje sela u jednom dijelu Polimlja" (1898), "Mrnjavčevići u istoriji i narodnim pjesmama" (1899), "Jedan srpski rodoslov nove redakcije" (Spomenik SKA, XXXVIII, 1900), „Spisak fermana, buruntija, hudžeta, murasela, hućuma, teskara i drugih isprava za manastire Sv. Trojica kod Pljevalja, Banju, Kratovo, Mažiće, Dovolju i Dubočicu“ (Spomenik SKA, XXXIX, 1903). Nekoliko putopisnih i istorijsko-geografskih članaka, sa nizom fotografija, koje je sam izradio, objavio je u beogradskoj „Novoj iskri“, br. 3 i 7, 1903. g.

Tanasije Pejatović pokazivao je izuzetnu darovitost za slikarstvo i crtanje o čemu svjedoči jedan broj njegovih radova koji se čuva u Zavičajnom muzeju u Pljevljima. O njegovom slikarskom talentu pisao je likovni kritičar i slikar Vitomir Srbljanović, u Pljevaljskim novinama, 15. juna 1969. godine.

Smrt ga je prekinula u jeku zamašnog naučnog, prosvjetnog i kulturnog djelovanja. Umro je 23. aprila 1903. godine u dvadeset osmoj godini. Istaknuti naučnik Jovan Cvijić je povodom Tanasijeve smrti rekao: "Najveće ime kulturne i prosvjetne istorije Pljevalja. Uz prosvjetiteljsku djelatnost bavio se naučnim radom, izučavanjem života i običaja pljevaljske regije, istorijom kulture i publicistikom".

Povodom 75 godina od smrti Tanasija Pejatovića, u *Glasniku* Etnografskog instituta CANU, knj. XXVII, 1978, objavljen je tekst Dobrila Aranitovića, o njegovom životu i radu sa bibliografijom.

Davanjem naziva ulici po imenu Tanasija Pejatovića, simbolično se čuvaju uspomene na ličnost od posebnog društvenog, kulturno-prosvjetnog, naučnog i humanističkog značaja za pljevaljsko područje, Crnu Goru, čije djelo ima i međunarodni značaj, u skladu sa članom 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.34. ULICA PETRA STOJANOVIĆA (DUP "Dahna i Dahna 1"), prostire se od Ulice Kolovrat na sjeveroistok, presijeca Evropsku ulicu i ide do kraja zahvata plana u dužini od oko 400 m.

PETAR STOJANOVIĆ (1921–1990), žurnalista i publicista, advokat, profesor Univerziteta.

Rođen je u Botunu, Podgorica. Osnovnu školu je završio u Srpskoj, u Zeti, a gimnaziju u Peći. Pravni fakultet je završio u Beogradu, 1950. godine. Sudsko-advokatski ispit je položio u Titogradu. Doktorat pravnih nauka odbranio je na Pravnom fakultetu u Beogradu 1965. godine, na temu "Pravni položaj žene u Crnoj Gori u XIX vijeku". Učestvovao je u NOR-u i narodnoj revoluciji od 1941. do 1945. godine. Nosilac je Partizanske spomenice 1941. godine. Poslije završetka Drugog svjetskog rata, od 1945. do 1947. godine, radio je u Oblasnom odboru za Kosovo i Metohiju, kao glavni i odgovorni urednik lista "Jedinstvo", organa NF za Kosmet. Početkom aprila 1947. godine prešao je na rad u list "Borba", u Beogradu, gdje je ostao do novembra 1949. godine. Bio je član spoljnopoliitičke redakcije ovog lista i 1947/1948. godine bio je specijalni izvještač iz Italije. Do 1972. godine bavio se advokaturom u Titogradu. Od 1972. do 1978. godine bio je profesor Pravnog fakulteta u Titogradu. Predavao je predmete: porodično, nasljedno, građansko-procesno pravo i istoriju prava. Penzionisan je 1978. godine. Studije i članke objavljivao je u periodičnim publikacijama. Umro u Titogradu.

Zastupljen je u knjizi Nikole Rackovića Leksikon crnogorske kulture, DOB, Podgorica, 2009.

Davanjem naziva ulici po imenu Petra Stojanovića simbolično se čuvaju uspomene na ličnost od izuzetnog društvenog, kulturnog, naučnog i humanističkog značaja za Crnu Goru i šire, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.35. ULICA 9. MAJA (DUP „ZABJELO LJUBOVIĆ“) locirana je u podnižju brda Ljubović, koje okružuje s južne i jugozapadne strane. Ulica povezuje Ulicu Radosava Burića i ulicu koja je izgrađena uz zid groblja Čepurci. Dužina saobraćajnice je oko 730 m.

9. MAJ – Dan pobjede nad fašizmom i Dan Evrope

Dan pobjede nad fašizmom je dan kada je nacistička Njemačka potpisala kapitulaciju u Drugom svjetskom ratu, najkrvavijem sukobu u u istoriji čovječanstva, u kojem je stradalo oko 60 miliona ljudi, a Crna Gora izgubila 10 % svog stanovništva.

Devetog maja 1945. godine, sovjetski maršal Georgij Žukov ratifikovao je ispred Saveznika sporazum o njemačkoj kapitulaciji, koji je dan ranije u ime Trećeg rajha potpisao njemački feldmaršal Vilhelm Kajtel. U ime zapadnih saveznika potpisao ga je britanski vazduhoplovni general Artur Teder.

Počev od tada, ovaj dan se svečano obilježava u velikom broju zemalja svijeta. Najveća parada održava se svake godine u Moskvi, sa velikim mimohodom više rodova vojske i preleta avijacije.

Dan Evrope – 9. maj 1950. godine, Robert Šuman je predstavio svoj prijedlog kreiranja organizovane Evrope. Ovaj prijedlog, poznatiji kao „Šumanova deklaracija“ (Schuman declaration), smatra se početkom stvaranja onoga što je danas poznato kao Evropska unija, jer je uvod u Montansku uniju.

Danas, deveti maj je postao evropski simbol (Dan Evrope), koji zajedno sa himnom i zastavom, identifikuje politički entitet Evropske unije. Na savjetu Evropske unije, u Milanu 1985. godine, donešena je odluka da se 9. maj svake godine obilježava.

Davanjem naziva ulici – Ulica 9. maj trajno se obilježava datum od izuzetnog međunarodnog istorijskog značaja, Dan pobjede nad fašizmom – kao sjećanja na dan kada je izvojevana pobjeda nad fašizmom u Drugom svjetskom ratu, uz odavanje počasti svim herojima borbe za slobodu i nevinim žrtvama i Dan Evrope – koji simbolizuje univerzalne vrijednosti među narodima Evrope: mir, jedinstvo, solidarnost i toleranciju, u skladu sa čl. 1 i 4 Zakona o spomen-obilježjima.

1.36. ULICA STOJANA NIKIĆA (DUP „MURTOVINA“) prostire se od Mosorske ulice na sjever u dužini od 150 m i slijepo se završava.

STOJAN NIKIĆ (1901–1941), narednik bivše jugoslovenske vojske, borac 38. puka Zetske divizije

Stojan Ivov Nikić je rođen maja 1901. godine u selu Orahovo, u Kučima. Potiče iz siromašne seljačke porodice. Po završetku osnovne škole otišao je u podoficirsku školu, koju je s uspjhom završio. Aprilski rat 1941. godine zatekao ga je u podgoričkom vojnom garnizonu u činu narednika-vodnika.

Od jedinica bivše jugoslovenske vojske, u borbama protiv tuđinskih napada u Aprilskom ratu istakao se 38. puk Zetske divizije, koji su nazivali „Crveni puk“, zbog velikog broja komunista i simpatizera KPJ. Ovom puku pripadali su Stojan Nikić, Radomir Ivanović i mnogi drugi. Kada su dobili zadatak da brane granicu prema Albaniji, iz koje su navirale italijanske armije, Stojan Nikić se sa svojim drugovima našao na skadarskom frontu. U danonoćnim borbama, naoružanjem nadmoćniji neprijatelj dugo nije mogao da slomi otpor junaka kakvi su bili Stojan Nikić i njegovi drugovi.

Junački je poginuo, u jurišu na italijanske položaje, u prvim redovima voda kojim je komandovao, u sastavu 2. čete 38. puka, kod Suvog potoka, na teritoriji Albanije, 15. aprila 1941. godine. Sahranjen u selu Reč – Albanija. Poslije četrdeset godina, 11. oktobra 1981. godine, izvršen je prenos posmrtnih ostataka Stojana Nikića i sahranjen je u Orahovu, Kuči.

Pokojni Stojan Nikić, sa puškonmm u ruci, kao starješina i kao vojnik, svojim prsima, srcem, veličanstvenim patriotizmom i junačkom smrću branio je svoju zemlju i svoj narod do posljednjeg dana od fašističkih hordi.

O Stojanu Nikiću, o njegovoj junačkoj pogibiji, Radio Titograd je 28. novembra 1977. godine emitovao reportažu. Priloge o njemu su objavljivali i „Pobjeda“, 17. decembra 1979. godine; 14. aprila 1991. i 15. aprila 1996. godine, „Novosti“, 2. novembra 1981. godine i „Politika“, 30. maja 1978. i 12. oktobra 1981. godine.

Davanjem naziva ulici po imenu Stojana Nikića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog borca, koji je do posljednjeg daha branio svoju zemlju i svoj narod od fašističkog okupatora, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.37. ULICA BORA ČETKOVIĆA (DUP „MURTOVINA“) prostire se od Mosorske ulice na sjever u dužini od 130 m i slijepo se završava.

BORO ČETKOVIĆ (1922 –1942), revolucionar.

Boro Markov Četković je rođen 8. maja 1922. godine na Cetinju. Potiče iz službeničke porodice. Maturant gimnazije. Osnovnu školu završio je u Prijedoru, gdje mu je otac službovao, a nižu gimnaziju u Banja Luci. Već kao polumaturant počinje da saraduje s revolucionarnom naprednom omladinom, zbog čega je isključen iz cetinjske gimnazije, 1936. godine. Produžio je školovanje u Podgorici, ali je 1937. godine i odatle isključen, te školovanje nastavlja u Peći. Učesnik je štrajka podgoričkih gimnazijalaca, a angažovao se i u štrajku građevinara na Cetinju, gdje je radio kao sezonski radnik, 1938. godine. U SKOJ je primljen iste godine. Isticao se i u kulturnim organizacijama srednjoškolske omladine. Bio je i predsjednik literarnog društva „Skerlić“. Maturirao je 1941. na Cetinju. Iste godine je kandidovan za člana KPJ. Od aprila 1941. godine izvršava zadatke koje mu postavlja Partija. Aktivno učestvuje u ustanku i postaje član KPJ. Kurir je Mjesnog komiteta i Okružnog komiteta u Podgorici. Pokazivao je odanost, upornost i odlučnost u obavljanju raznih zadataka na relaciji Skadar – Podgorica i Podgorica – Cetinje. Po odlasku naših jedinica za Bosnu, ostaje kao kurir i pozadinski radnik. U aprilu 1942. godine neprijatelj ga otkriva na zadatku u

okupiranoj Podgorici. Njegovo držanje pred klasnim neprijateljem je klasičan primjer mržnje prema okupatoru i preziranje smrti kada je u pitanju sloboda. To je potvrdio i na suđenju, u legendarnom dijalogu sa sudijama. Na obećanje da će ga pustiti na slobodu ako se pokori i pozdravi „Živio Duče“, stiskao je pesnicu i rekao: „Smrt fašizmu, generale!“ Nas pitanje ko mu je otac i majka, odgovorio je: „Otac mi je Lenjin, a majka Sovjetski Savez“. „Zašto uzaludno vršite napad na imperiju i njene saradnike?“, upitali su, a on je rekao: „Da uništimo fašizam!“ „Čitav svijet ćemo, vidiš, osvojiti“, izvadio je kapetan kartu Evrope i pokazao Boru njihova osvajanja. „Varat se! Pravda je uz nas, mi ćemo pobijediti“. „Šta si radio u šumi?“ „Najviše što sam mogao na vašu štetu“. „Sad ćeš da budeš strijeljan“, „Nije mi žao, moji drugovi će me osvetiti“, završio je, osmjehujući se, Boro.

Iz kamiona kojim su ga vodili na gubilište čula se njegova snažna partizanska pjesma. Na gubilištu je stao ponosno, odbacujući crnu maramu kojom su karabinjeri htjeli da mu zavežu oči. Još jednom su mu ponudili onaj uslov za sramnu „slobodu“, a on je na to ponovo rekao: „Smrt fašizmu, generale!“

Porodica mu je aktivno učestvovala u NOB-u.

Davanjem naziva ulici – Ulica Bora Četkovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom pripadniku revolucionarnog pokreta, borcu Narodnooslobodilačkog rata i njegovu ideali slobode, socijalne pravde i jednakosti, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.38. ULICA KAPETANA ĐURA DRAŠKOVIĆA (sada ULICA KNJAZA DANILA), prostire se od Ulice dr Blaža Raičevića na sjeverozapad, pored Poljoprivrednog instituta do Ulice Partizanski put u dužini od 1000 m, na području mjesnih zajednica „Tološi I“ i „Tološi II“, u zahvatu DUP-a „Tološi 2“.

Đuro Drašković (Čevo, 1880 – Cetinje, 6. 1. 1919), jedan od vođa Čevljana u Božićnom ustanku 1919. godine i prva žrtva sukoba oko Cetinja. Kapetan crnogorske vojske, učesnik Balkanskih i Prvog svjetskog rata. Tokom austrougarske okupacije interniran je u logor iz kojeg je pušten krajem 1918. godine. Po povratku u Crnu Goru učestvovao je u pripremi Božićnog ustanka protiv Podgoričke skupštine. Bio je jedan od pregovarača između ustanika i vlasti na Cetinju. U opsadi Cetinja predvodio je Čevljane i u napadu 24. 12. 1918/6. 1. 1919. godine je poginuo. Prema zapisu Jovana Četkovića, Đuro Drašković je prkosno na sto koraka pred braniocima Cetinja isukao sablju u jurišu i podviknuo: *Kralj Nikola jaše vranca, a kralj Petar na magarca*. Po drugoj verziji ubijen je kada se kao pregovarač približavao *bjelaškoj strani*.

Davanjem naziva ulici – Ulica kapetana Đura Draškovića, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutu ličnost, odaje počast oficiru crnogorske vojske, borcu koji je položio život za slobodu Crne Gore i njegovu ljudski ideali, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

1.39. PARK DUŠANA VUKOTIĆA (sada DJEČIJI PARK) nalazi se u Moskovskoj ulici, na katastarskim parcelima: 1325/1 i 1325/18, KO Podgorica I. Raniji naziv predloženog javnog objekta bio je **DJEČIJI PARK**.

Dušan Vukotić (Bileća, 7. februar 1927 – Krapinske Toplice, 8. avgust 1998), režiser i animator. Srednju školu je završio u Podgorici. Studirao je arhitekturu u Zagrebu (1947–1951). Od 1967. do penzionisanja 1990. profesor na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu (od 1975. redovni profesor). Karikature i stripove objavljivao je od početka 1950-ih u listovima *Jež*, *Vjesnik*, *Filmska kultura* i *Kerempub* (gdje 1953. u nastavcima objavljuje izuzetno popularan geg-strip *Špijo i Goljo – prethistorijski ljudi*). Motive društvene satire unosi i u svoje prve animirane filmove, bliske disneyevskomu izrazu. Od 1951. bavio se animiranim filmom u Duga filmu, prvom preduzeću crtanog filma u Zagrebu. Jedan je od osnivača Studija za crtani film, 1956. godine, pri Zageb-filmu i Svjetskog festivala animiranoga filma u Zagrebu, 1972. godine. Stvorio je neke od glavnih crtano-filmskih ostvarenja u povjesti moderne animacije, čime se upisao u svjetsku istoriju filma.

Autor je crtanih filmova: *Kako se rodio Kićo* (1951), *Nestašni robot* (1956), *Kanboj Džimi* (1957), *Osvetnik*, *Veliki strah*, *Koncert za mašinsku pušku*, *Abakadabra* (1958), *Krava na mjesecu*, *Piccolo* (1959), *1001 crtež* (1960), *Surogat* (1961), *Igra* (1962), *Mrlja na savjesti* (1968), *Opera Cordis* (1969), *Ars gratia artist* (1970), *Gubecijana* (1974). Autor je igranih filmova: *Sedmi kontinent* (1966), *Akcija stadion* (1977), *Gost iz Galaksije* (1981). Bavio se i teorijskim radom iz oblasti likovne kulture i filmskog stvaralaštva. Radovi su mu objavljeni u domaćim i stranim filmskim publikacijama. Redovni član CANU (1985) i Američke filmske akademije. Dobitnik je Oscara (1962) za kratki animirani film *Surogat*, tada prvi neamerički animirani film koji je osvojio tu kategoriju, nagrade AVNOJ-a (1969), Trinaestojulske nagrade (1973) i mnoštvo drugih priznanja. O njemu i njegovim filmovima objavljujane su studije u najistaknutijim svjetskim filmskim časopisima, među ostalim u *Bianco e nero* (Rim), *Cahier du cinéma* (Pariz), *Films and Filming* (London), *Deutsche Filmkunst* (Berlin), *Film a doba* (Prag), *Films in Review* (New York) i *Iskusstvo kino* (Moskva). Uvršten je u svjetske filmske antologije i enciklopedije. Na zagrebačkom Svjetskom festivalu animiranoga filma od 2004. dodjeljuje se Nagrada »Dušan Vukotić« za najbolji studentski film, a na Danima hrvatskoga filma od 2013. nagrada »Surogat« za najbolji film.

Davanjem naziva parku po imenu Dušana Vukotića, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, simbolično se čuvaju uspomene na istaknutog stvaraoca, režisera i animatora, čije djelo ima međunarodni kulturni značaj.

2. Vrsta spomen-obilježja je javni objekat –bulevar, ulice i park, u skladu sa Zakonom.

3. Odluku o podizanju spomen-obilježja davanjem naziva javnom objektu Skupština Glavnog grada donijet će u skladu sa propisima i ovim programom.

II

Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomenika Konstantinu Bodinu Vojislavljeviću, kralju Duklje

1. Konstantin Bodin Vojislavljević, kralj Duklje

Bodin je imao zapaženu ulogu u državnim poslovima tokom vladavine njegovog oca, kralja Mihaila. Sa bratom Vladimirom osvojio Rašku, a 1072. godine, po naredenju svog oca, pomagao je sa dukljanskom vojskom makedonske ustanike protiv Vizantije. Ustanici su ga u Prizrenu krunisali za cara, sa imenom Petar, nakon čega je postao vođa ustanka. Predvodio je ustaničku vojsku u Podunavlju i osvojio je Vidin, ali je ubrzo doživio poraz od vizantijske vojske u Skoplju, i potom zarobljen kod Pauna jugu Kosova. U Vizantiji je kao zarobljenik proveo nekoliko godina. Prvo je zatvoren u Carigradu, u Manastiru Sv. Srđa i Vlaha, a zatim je kao sužanj bio odveden u Antiohiju (Sirija). Uspio je da pobjegne 1078. godine i po povratku u Duklju dobio je na upravu župu Grbalj sa Budvom. Bodin se, 1081. godine, oženio Jakvintom, ćerkom normanskog vladara iz Barija, Arhiriza. Kada je umro kralj Mihailo, 1082. godine, Bodin je postao kralj, ali tek nakon sukoba sa svojim stricem Radoslavom. Pošto je sudio unutrašnje prilike u zemlji, Bodin je 1083. i 1084. godine preduzeo pohode na Rašku i Bosnu. Oba pohoda su bila uspješna. Bodin je proširio svoju državu, u sastav Duklje ušle su Bosna i Raška, gdje je postavio svoje namjesnike. U borbi protiv Franaka osvojio je čitavu dračku oblast i Drač 1085. godine i potom je grad predao Vizantiji. Uspio je da barsku biskupiju podigne na rang nadbiskupije. Na Bodinov zahtjev barskom biskupu Petru, u Rimu je 8. januara 1089. godine izdata papska bula, kojom je Petar postao barski nadbiskup. Dukljansko-barska nadbiskupija dobila je sufraganstvo nad episkopijama: dukljanskom (barskom), kotorskom, ulcinjskom, svačkom, skadarskom, drivaskom, polatskom, srpskom, bosanskom i travunskom.

Dr Đorđe Borozan u svojoj knjizi „Crnogorske dinastije – Vojslavljevići, Balšići, Crnojevići“ navodi da je Povelja kralja Bodina kojom daruje benediktinskom manastiru na ostrvu Lokrum selo Sv. Martina blizu Dubrovnika, pisana 1100. godine, posljednji pisani Bodinov trag, te da se smatra da je umro početkom 1101. godine u Skadru i da je sahranjen uz kraljevske počasti u Manastiru Sv. Sergija i Vakha.

Za vrijeme Bodinove vladavine Duklja je dostigla svoj državni zenit i teritorijalni opseg. Njene granice na zapadu i sjeverozapadu dosezale su do Neretve, Imotskog, planine Raduše i Travnika. Od Travnika je granica dukljanske države išla prema planini Javor, a od Javora Zapadnom Moravom do Jastrepa. Od Jastrepa granica je išla prema Zvečanu, a od Zvečana prema Drimu do Jadranskog mora. Nakon Bodinove smrti, moć Duklje je naglo opadala zbog čestih sukoba između Bodinovih nasljednika.

Podizanjem spomenika kralju Konstantinu Bodinu Vojslavljeviću trajno se čuvaju uspomene na jednu od najznačajnijih ličnosti crnogorske srednjovjekovne istorije, posebno zaslužnu za državni, društveni i ekonomski razvoj Crne Gore.

2. Vrsta spomen-obilježja koja će se podići je spomen-objekat – SPOMENIK.
3. Spomen-obilježje – SPOMENIK posvećen kralju Konstantinu Bodinu Vojslavljeviću podići će Glavni grad – Podgorica.
4. Sredstva za podizanje spomenika obezbjeđuje Glavni grad – Podgorica.
5. Rok za podizanje spomenika je decembar 2022. godine.
6. U realizaciji podizanja ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

III

Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-ploče na porodičnoj kući Arsa Milića

1. Arso Milić (1982–1918), potporučnik crnogorske vojske, komandir Donjoubalske čete Gornjokučkog bataljona, komita

Arso Milić je rođen 14. februara 1982. godine, u selu Orahovo u Kućima. Potomak je čuvenog kučkog junaka Đulje Jovanova. Osnovnu školu svršio na Ublima. Još od najmlađih dana volio je vojnički poziv. Kada je 1906. godine bio izbor pitomaca za pješadijsku podoficirsku školu, Arso je primljen za pitomca. U školi je važio kao dobar đak. Bio je pošten, častoljubiv, iskren i pouzdan drug. Po svršetku podoficirske škole stupio je u oficirsku školu 1908. godine. Pri kraju školovanja teško se razbolio. Kada je otpočeo Prvi svjetski rat, još nedovoljno oporavljen, ide u svoju komandu. Po dolasku odmah je unaprijeđen u čin potporučnika raspoređen za komandira Donjoubalske čete Gornjokučkog bataljona. Poslije vojničkog sloma Crne Gore, 1916. godine, Arsa, kao i mnogi crnogorski oficir, interniran u zarobljenički logor u Mađarskoj – Boldogason. Nije mogao da podnese osjećaj da se njegova braća bore i ginu po crnogorskim planinama, dok on čami u logoru. Čast i ponos junaka bili su do krajnosti povrijeđeni. Riješio je da pobjegne ili da pogine. Sa četvoricom prijatelja, logoraša, u noći 21. avgusta 1916. godine, bježi iz u Boldogasona. Nakon 52 dana je su uhvaćeni, on i njegov prijatelj. Mučili su ih nekoliko dana i vratili u Boldogason, da bi pokazali logorašima kako će svaki bjeGUNAC biti uhvaćen, a zatim ih poslali u Mostar. Prilikom transporta, pokušao je da pobjegne, ali je ponovo uhvaćen i sproven u Mostar. Iz mostarskog zatvora, iz kojeg do tada niko nije pobjegao, Arso uspijeva da pobjegne, 24. februara

1917. godine. U Broćancu, kod Nikšića, prihvatili su ga Baletići i krili ga dvije nedjelje da se odmori i oporavi. Učitelj Stojković preveo ga je u Bjelopavliće, pa su ga tako prikrivali dok su našli sigurnu vezu da ga prevedu u Pipere. Iz Pipera je praćen do Kuča. Po dolasku u Kuče odmah je počeo raditi na organizaciji komitskih četa. Austrijske vlasti su ubrzo osjetile njegovo prisustvo u njegovom plemenu. Fakmajstor Pinja, čija se postaja nalazila upravo u Arsovom selu Orahovu, vjerovao je da će ucjenama prisiliti ovog gorskog hajduka da se preda. Zato su mu prvo, u zloglasni logor u Vuksanlekićima, internirali ženu, oca i strica, gdje mu otac i stric umiru, a potom i majku i troje maloljetno djece. Sve je bilo uzalud, Arso nije ni pomišljao da položi oružje. Onda su opljačkali pokretnu imovinu i do temelja razrušili kuću. Za sve to i druge nepravde on im se ljuto svetio tokom cijele 1917. godine, štiteći slabe i nezaštićene. Možda bi još zadugo vodio svoju četu i borio se protiv ugnjetača svoga naroda, da nije na prevaru opkoljen u jednoj kući, u Orahovu, zaseok Podgrad, u Kučima, sa još dvojicom komita Milića – Petrom i Mijatom i nakon borbe koja je trajala cijelu noć, poginuo sa drugovima, 18. aprila 1918. godine.

U knjizi „Crna Gora u Prvom svjetskom ratu 1914–1918.“ dr Novice Rakočevića, u izdanju Istorijskog instituta u Titogradu, Cetinje 1969, piše: „... u selu Orahovu u Kučima (podgorički srez) austrijska četa uz pomoć domaćih agenata, u jednoj kući opkolila je 17. aprila potporučnika Arsa Milića sa još dva komita. U okršaju koji je trajao cijelu noć, Milić je poginuo sa drugovima. Četa je imala oko 15 mrtvih i ranjenih...“

O komiti Arsu i njegovoj smrti, u opširnom feljtonu Mila Kordića i Mijajla Ašanina „Komitski pokret u Crnoj Gori 1916-1918“, koji je objavljivan u „Politici ekspres“ tokom februara 1984. godine, između ostalog piše: „... Natjeraše žene i djecu da prinose sijeno i slamu pored kuće, jer su znali da Arso neće pucati na svoje. Suknu plamen prema nebu i brzo zahvati čitavu kuću. Arsu je ostalo da bira: da izgori u kući ili da izleti napolje i pogine od švapskih plotuna. Izabrao je ovu drugu smrt. Napuni pušku i izlete iz kuće pucajući... Odjednom je zastao za djelić sekunde, okrenuo se i ponovo potrčao prema kući koja se pretvorila u buktnju. Izvadio je nešto iz džepa i bacio u vatru... Ono zbog čega se Arso Milić vratio i što je bacio u vatru bio je dio njegovog dnevnika. U dnevniku je bilo dosta imena komitskih saradnika. Gledajući smrti u oči komitski četovođa nije zaboravio svoje jatake i prijatelje i nije dozvolio da okupator sazna njihova imena.“

Arsovi brojni potomci su, u Orahovu, u zaseoku Podgrad ponovo podigli kuću, na temeljima one koja je srušena sa zemljom 1918. godine.

O životu i stradanju Arsa Milića, pisao je potpukovnik Marko B. Rašović u mjesečnom vojnom listu „Ratnik“ sv. VII, godina XLVII, Beograd, jul 1931. g, I. Radosavović u tekstu *Dva Plamena u Orahovu*, 50-ih godina u *Borbi* (podlistak), Vuksan M. Milić u knjizi *Oda brigadnom đeneralu Marku B. Rašoviću, Kučima i Malisorima*, Titograd, 1968. g. i Mihailo Lalić u romanu *Gledajući dalje niz drumove – Četvrta sveska memoara i dnevnik Peja Grujovića*, Nolit – Beograd, Pobjeda – Titograd, 1985.

Podizanjem spomen-obilježja Arsu Miliću, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom borcu za slobodu Crne Gore i njeguju ljudski ideali, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

2. Vrsta spomen-obilježja koja će se podići je spomen-objekat – SPOMEN-PLOČA.

3. Spomen-obilježje – SPOMEN-PLOČA posvećeno Arsu Miliću, podići će D.O.O. „Domaćinska hrana“ i potomci Arsa Milića.

4. Sredstva za podizanje spomenika obezbjeđuje D.O.O. „Domaćinska hrana“.

5. Rok za podizanje spomenika je decembar 2022. godine.

6. U realizaciji podizanja ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

IV

Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Branku Božoviću

1. **Branko Božović**, rođen je 2. februara 1918. godine, u Piperima, u Veljem Brdu. Bez oca je ostao od nepune godine dana, a bez majke u šestoj godini života. Osnovnu školu završio je u Spuzu, školske 1929/30. godine sa odličnim uspjehom. Tokim pohađanja Gimnazije u Podgorici prišao je naprednom omladinskom pokretu i učestvovao u svim protestima i demonstracijama koje je, posredstvom KPJ, ovaj pokret organizovao protiv ondašnjeg nenarodnog režima. Zbog napuštanja časova i učesovanja u demonstracijama učenika podgoričke gimnazije i drugih srednjih škola, Branko je školske 1937/38. isključen iz gimnazije bez prava ponovnog upisa. Nije uspio da se sa grupom drugova prebaci u Španiju i pomogne pravednu borbu demokratskih snaga protiv Frankovog reakcionarnog režima. Grupa je otkrivena i uhapšena i nakon izdržane kazne Branko se vratio kući, gdje je bio stalno pod prismotrom policije. Tada je primljen u KPJ. Pokušao je da školovanje nastavi u gimnaziji u Bitolju, ali su mu vlasti to onemogućile. Dozvoljeno mu je da u Kruševcu privatno polaže ispite, pa je u junu 1938. položio VIII razred gimnazije, a zatim maturalni ispit. Pored policijskih progona, pratila ga je i teška materijalna situacija. Poslije položene mature u Kruševačkoj gimnaziji vratio se kući i ostao do septembra 1938, kada je u Beogradu upisao Pravni fakultet, ali su materijalne teškoće bile takve da se opet vratio kući, oprijedjeljujući se za privatno polaganje ispita, kao i mnogi drugi crnogorski studenti. U septembru 1939. uspijeva da se zaposli kod Osiguravajućeg društva "Jugoslavija" i da istovremeno studira. Teški materijalni uslovi doveli su do narušavanja njegovog zdravlja. Policijski progoni i hapšenja još više su pogoršavali njegovo zdravstveno stanje, pa je morao u bolnicu radi liječenja. Krajnje iscrpljen, umro je 4. juna 1941, u bolnici u Beogradu. Sahranjen je na Novom groblju u Beogradu 6. juna 1941, u prisustvu velikog broja drugova i prijatelja, iako je svim prisutnim prijateljima opasnost od hapšenja. Zastupljen je u knjizi Vukalice Milutinovića *Nepisani testament*, Titograd, 1978. godine.

2. Zahtjev za podizanje novog spomen-obilježja podnijela je JU Osnovna škola „Branko Božović“.

3. Spomen-obilježje koje će se podići revolucionaru Branku Božoviću je spomen-objekat – SPOMEN-BISTA.

4. Sredstva za podizanje spomen-biste obezbjeđuje JU Osnovna škola „Branko Božović“ i porodica istaknutog revolucionara.

5. Nosilac aktivnosti na realizaciji ovog poglavlja Programa je JU Osnovna škola „Branko Božović“.

6. Rok za izgradnju spomen-biste je decembar 2022. godine.

7. U realizaciji ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

V

Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Vladi Miliću

1. **Vlado Milić** je rođen 1908. godine u Donjoj Gorici. Potiče iz ugledne i imućne seljačke porodice. Kao srednjoškolac je počeo ispoljavati smisao za poeziju i u njoj je iznosio svoj pogled na

život, prožet dubokom humanošću i saosjećanjem prema ugroženom ili obespravljenom čovjeku. Zbog marksističkih ubjeđenja je dolazio u sukob sa upravom škole, zbog čega je bio prinuđen da je napusti. Od tada se posvećuje revolucionarnom radu, ostajući čitavog života, kao književnik i kao komunista, dosljedan borac za interese radničke klase. Pripadao je grupi istaknutih pisaca-revolucionara, saradivao je u „Zeti“, „Zapisima“, „Savremeniku“ i drugim listovima i časopisima, objavljujući pjesme, književne prikaze, teorijske rasprave, novinske članke i brojne komentare na aktuelne društvene teme. Njegova knjiga stihova „Snovi lutanja“, rasprava „Razlazi“, kao i jedan nedovršeni roman – potvrda su njegovo društvene angažovanosti i na književnom polju. Zbog svojih aktivnosti je često hapšen, premlaćivan i osuđivan na zatvorske kazne, što ga je fizički iscrpljivalo i zbog čega je teško obolio. To ga je i spriječilo da kao dobrovoljac učestvuje u Španskom građanskom ratu. Jedan je od najzaslužnijih organizatora Trinaestojulskog ustanka 1941. godine i Komunističke partije u Lješkopolju. Iako teški bolesnik, kreće se u redovima boraca sve do kraja marta 1942. godine. Početkom maja 1942. godine je uhvaćen od strane četnika, a strijeljan je 10. maja na Čepurcima.

2. Zahtjev za podizanje novog spomen-obilježja podnijela je JU Osnovna škola „Vlado Milić“.

3. Spomen-obilježje koje će se podići revolucionaru i književniku Vladu Miliću je spomen-objekat – SPOMEN-BISTA.

4. Sredstva za podizanje spomen-biste obezbjeđuje JU Osnovna škola „Vlado Milić“, kao podnosilac inicijative.

5. Nosilac aktivnosti na realizaciji ovog poglavlja Programa je JU Osnovna škola „Vlado Milić“.

6. Rok za izgradnju spomen-biste je decembar 2022. godine.

7. U realizaciji ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

VI

Dorada spomen-obilježja – spomen-biste generala Vasa Brajovića – Vasosa Mavrovuniotisa

1. Spomen-bista generala Vasa Brajovića (1797–1847), nacionalnog heroja Grčke, crnogorskog prijekla, koji je u Grčkoj poznat kao Vasos Mavrovuniotis što u prevodu znači Vaso Crnogorac, nalazi se na Bulevaru Svetog Petra Cetinjskog, u parku na desnoj obali Morače, u neposrednoj blizini Mosta Blaža Jovanovića. Otkrivena je 19. decembra 2003. godine, povodom obilježavanja Dana oslobođenja Podgorice. Djelo je akademskog vajara Veljka Miletića. Izgradnju spomenika finansirale su Vlada Republike Grčke (Generalni konzulat Republike Grčke u Crnoj Gori) i Opština Podgorica.

2. Doradom je predviđeno postavljanje prikladne ploče na postamentu spomen-bist generala Vasa Brajovića sa kratkom biografijom Vasa Brajovića, ispisanom na grčkom i crnogorskom jeziku i uređenje prostora oko spomen-biste.

3. Postavljanje ploče izvršiće Glavni grad – Podgorica i Ambasada Republike Grčke.

4. Sredstva za ovu aktivnost obezbjeđuje kompanija Jambo Montenegro.

5. Rok za doradu Spomenika je decembar 2022. godine.

6. U realizaciji dorade ovog spomen-obilježja, u skladu sa Zakonom, donijeće se posebna odluka.

Završna odredba

Ovaj program stupa na snagu danom donošenja a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore – opštinski propisi“.

Broj: 02-016/22-____
Podgorica: _____2022. godine
Skupština Glavnog grada – Podgorice
Predsjednik Skupštine,
dr Đorđe Suhih

Obrazloženje

Pravni osnov

Pravni osnov za donošenje ovog programa sadržan je u čl. 8 i 13 Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list Crne Gore“, broj 40/08, 40/11 i 2/17), kojima je propisano da se spomen-obilježja podižu u skladu sa programom podizanja spomen-obilježja koji donosi skupština opštine, glavnog grada i prijestonice, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove kulture; da skupština opštine može donijeti program samo u okviru date saglasnosti nadležnog organa, kao i u članu 54 stav 1 tačka 52 Statuta Glavnog grada („Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“, br. 08/19 i 20/21), kojim je propisano da Skupština Glavnog grada donosi program podizanja spomen-obilježja.

Razlozi za donošenje

Program podizanja spomen-obilježja temelji se na realnoj potrebi trajnog obilježavanja i očuvanja uspomene na istaknute ličnosti iz crnogorske istorije.

Kako je članom 2 stav 1 Zakona o spomen-obilježjima propisano da se spomen-obilježjem smatra smatra spomen-objekat (spomen-ploča, spomen-bista, spomen-ploča i dr.), a stavom 2 istog člana utvrđeno da se se spomen-obilježjem smatra i naziv javne ustanove, javnog preduzeća, naselja i javnog objekta (ulica, trg, put, park, česma i dr.), ako simbolizuju vrijednosti i ispunjavaju uslove iz čl. 1 i 5 ovog Zakona, to se pristupilo izradi ovog programa zbog potrebe donošenja odluke o davanju naziva ulicama koje nemaju naziv, izmjenu naziva bulevara i izmjenu naziva ulice, za čije donošenje postoji obrazloženi prijedlog Savjeta za davanje predloga naziva naselja, trgova i ulica, kao izmjenu naziva parka u Glavnom gradu kao i podizanje i dorada spomen-objekata.

I – Savjet za davanje predloga naziva naselja, ulica i trgova Skupštine Glavnog grada utvrdio je prijedlog naziva za 40 ulica u zonama: DUP "Zlatica B", Lokalna studija lokacije "Doljani", DUP "Dahna i Dahna 1", DUP „Titex“, DUP "Zabjelo 9" i DUP "Ljubović", DUP "Konik – Stari Aerodrom", DUP "Vraničke Njive", DUP "Masline", DUP "Murtočina", DUP "Murtočina" i DUP "Murtočina 2", DUP "Rekreativno-kulturna zona na obali rijeke Morače – južni dio", DUP "Momišići B", DUP "Donja Gorica", DUP "Konik – sanacioni plan", DUP "Vrela ribnička", DUP "Zabjelo – Ljubović" za izradu Programa podizanja spomen-obilježja.

Savjet za davanje prijedloga naziva naselja, ulica i trgova Skupštine Glavnog grada dostavio je Sekretarijatu za kulturu i sport prijedlog za promjenu naziva bulevara, koji je utvrđio navedeni savjet, za izradu Programa podizanja spomen-obilježja. U prijedlogu se, između ostalog, navodi da je Savjet prethodno pribavio mišljenje mjesnih zajednica na čijem se području nalazi bulevar. Skupština Glavnog grada je, na sjednici održanoj 4. maja 2021. godine, donijela Zaključak o pokretanju Inicijative za promjenu naziva Bulevara Cetinjski put u Bulevar knjaza Danila Petrovića u Podgorici (bulevar razdvaja planske dokumente: DUP „Univerzitetski centar“, DUP „Zona centralne djelatnosti – Cetinjski put“, DUP „Duvanski kombinat“, UP „Marko Radović“, DUP „Radoje Dakić“ i DUP „Naselje 1. maj“). Savjet za davanje prijedloga naziva naselja, ulica i trgova Skupštine Glavnog grada dostavio je Sekretarijatu za kulturu i sport prijedlog za promjenu naziva ulice, koji je utvrdio navedeni savjet, za izradu Programa podizanja spomen-obilježja. U prijedlogu se, između ostalog, navodi da je Savjet prethodno pribavio mišljenje mjesnih zajednica na čijem se području

nalazi ulica. Skupština Glavnog grada je, na sjednici održanoj 4. maja 2021. godine, donijela Zaključak o pokretanju Inicijative za promjenu naziva Ulice knjaza Danila u Ulicu kapetana Đura Draškovića u Podgorici (u zahvatu DUP-a „Tološi 2“), za izradu Programa podizanja spomen-obilježja.

Zahtjev za izmjenu naziva parka – Dječiji park u Park Dušana Vukotića podnijela je Mjesna zajednica „Kruševac“ u okviru koje se nalazi navedeni park, a Savjet za davanje prijedloga naziva naselja, ulica i trgova Skupštine Glavnog grada uputio prijedlog Sekretarijatu za kulturu i sport da se izmjena naziva uvrsti u Program. Imajući u vidu da je za naziv parka predloženo ime Dušana Vukotića, istaknute ličnosti, čije djelo ima međunarodni kulturni značaj, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima, prijedlog je uvršten u ovaj program.

Shodno odredbama Zakona o spomen-obilježjima („Službeni list Crne Gore“, broj 40/08, 40/11 i 2/17“), Glavni grad – Podgorica, podiže spomen-obilježja isključivo na osnovu Programa podizanja spomen-obilježja, koji donosi Skupština Glavnog grada.

II- U cilju valorizacije crnogorskog kulturno-istorijskog nasljeđa, Glavni grad – Podgorica je pokrenuo inicijativu za podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomenika kralju Konstantinu Bodina Vojislavljevića, ličnosti od izuzetnog istorijskog, državnog i društvenog značaja za Crnu Goru. Na ovaj način se simbolično i trajno čuvaju uspomene i odaje počast jednom od najznačajnijih vladara srednjovjekovne Duklje.

Podizanjem spomenika kralju Konstantinu Bodinu Vojislavljeviću trajno se čuvaju uspomene na jednu od najznačajnijih ličnosti crnogorske srednjovjekovne istorije, posebno zaslužnu za državni, društveni i ekonomski razvoj Crne Gore.

III-Zahtjev za postavljanje spomen-ploče na porodičnoj kući Arsa Milića, oficira crnogorske vojske i komite, dostavilo je D.O.O. „Domaćinska hrana“ i njegovi potomci. Inicijativu da se, ovom istaknutom borcu za pravo, čast i slobodu Crne Gore, podigne spomen-obilježje, podržao je i Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista Crne Gore.

Podizanjem spomen-obilježja Arsu Miliću, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom borcu za slobodu Crne Gore i njeguju ljudski ideali, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

IV-Zahtjev za podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Branka Božovića u holu navedene škole podnijela je JU Osnovna škola „Branko Božović“ na inicijativu porodice istaknutog revolucionara.

Spomen-bista poklon Miodraga Crvenice, akademskog vajara, postavljena 1982. godine, nekada se nalazila u dvorištu škole. Bista je u više navrata devastirana, te je doživjela sličnu sudbinu jednog broja spomen-bisti koje su, zbog toga što se nalaze na otvorenom prostoru, često izložene nehumanom odnosu, sknavljenju, degradaciji i krađi. Stoga je opravdan zahtjev JU Osnovna škola „Branko Božović“ i porodice istaknutog revolucionara za podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste u holu Škole, u bezbjednom prostoru, kako bi se čuvala uspomena na istaknutu ličnost po kojoj je škola dobila ime.

Podizanjem spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Branku Božoviću, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom revolucionaru, borcu za pravednije društvo i njeguju ljudski ideali, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

V-Zahtjev za podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Vlada Milića podnijela je JU Osnovna škola „Vlado Milić“.

Spomen-bista Vlada Milića, rad Antona Lukatelija, akademskog vajara, postavljena 1981. godine, nekada se nalazila u dvorištu škole. Nestala je u noći između 23. i 24. aprila 2019. godine. škola je slučaj prijavila policiji, ali počinioci nisu otkriveni. Kada je riječ o krađi bronzanih bisti (što je problem sa bistama na otvorenom prostoru), najčešći motiv je tržišna vrijednost bronce. Stoga je

opravdan zahtjev JU Osnovna škola „Vlado Milić“ za podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Vlada Milića, kako bi se čuvala uspomena na istaknutu ličnost po kojoj je škola dobila naziv.

Podizanjem spomen-obilježja postavljanjem spomen-biste Vlada Milića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutom književniku, revolucionaru i nepokolebljivom borcu za narodna prava, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

VI- Zahtjev za postavljanje prikladne ploče na spomen-bisti generala Vasa Brajovića (1797–1847), nacionalnog heroja Grčke, crnogorskog porijekla i uređenje prostora oko spomen-obilježja, podnijela je Ambasada Republike Grčke. Tekst na ploči sadržao bi kratku biografiju Vasa Brajovića ispisanu na grčkom i crnogorskom jeziku i informacija o nazivu sponzora navedenih aktivnosti – kompanija Jumbo Montenegro i ličnostima koji će otkriti ploču – gradonačelnik Glavnog grada Ivan Vuković i ambasador Grčke Panajotis Partsos i uređenje prostora oko spomen-biste. Predložen je tekst, koji će biti ispisan na na grčkom i crnogorskom jeziku.

Podizanjem spomen-obilježja doradom spomen-biste Vasosa Mavrovuniotisa – Vasa Brajovića, simbolično se čuvaju uspomene i odaje počast istaknutu istorijsku ličnost i revolucionara, u skladu sa čl. 1 i 5 Zakona o spomen-obilježjima.

Kako je ovim programom definisan niz aktivnosti koje se trebaju sprovesti a koje podrazumijevaju davanje imena većem broju javnih objekata, podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomenika, postavljanjem spomen-ploče, postavljanjem spomen-bisti kao i doradu spomen-biste, time je uslovljena i hitnost njegovog donošenja.

Razlozi zbog kojih je neophodno da se donese ovaj program po hitnom postupku ogledaju se u tome da su skupštine jedinica lokalne samouprave dužne da odrede nazive svih naselja, ulica i trgova na teritoriji jedinica lokalne samouprave, da je gradonačelnik Glavnog grada donio Odluku o privremenom određivanju naziva ulica na teritoriji Glavnog grada ("Službeni list CG - Opštinski propisi", br. 11/20 i 23/20), kojom se privremeno određuju nazivi ulica na teritoriji Glavnog grada. Ova odluka privremeno je odredila nazive ulica za teritoriju Podgorice i to za ukupno 233 ulice koje su dobile nazive po numeričkim i geografskim pojmovima. Građani se često obraćaju organima Glavnog grada sa zahtjevima da se trajno odrede nazivi ulica. Takode, na ovaj način doprinosi se preciznosti javnih evidencija koje sadrže adrese stanovanja građana. Imajući u vidu da će se izbori za odbornike u Skupštini Glavnog grada Podgorica održati 23. oktobra 2022. godine, te da smo duže vrijeme čekali na saglasnost nadležnog ministarstva na ovaj program, mišljenja smo da ovaj program treba donijeti po hitnom postupku.

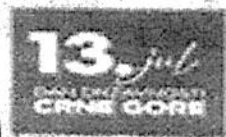
Na osnovu navedenog, predlaže se Skupštini Glavnog grada Podgorice da donese Program podizanja spomen-obilježja.

Crna Gora

Ministarstvo kulture i medija

Crna Gora
Pisarnica - Glavni grad - Podgorica

20.07.2022

Prim. broj: 20.07.2022					
Org. jed.	red.	odjel.	odl.	Prilog	Vrijednost:
01	018			-2788	

Adresa: Njegoševa 83,
81250 Cetinje, Crna Gora
tel: +41 232 571
fax: +382 41 232 572
www.gov.me/mku

Broj: UPI-21-01-041/22-1756/2

12.07.2022. godine

Ministarstvo kulture i medija, u postupku po zahtjevu gradonačelnika Glavnog grada Podgorica, broj 01-018/22-2788 od 01.04.2022. godine, radi davanja saglasnosti na Prijedlog programa podizanja spomen-obilježja za 2022. godinu, na osnovu člana 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), i člana 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 40/11 i 2/17), donijelo je

RJEŠENJE

1. Daje se saglasnost na Prijedlog programa podizanja spomen-obilježja za 2022. godinu, a koji se odnosi na:

I Podizanje spomen-obilježja davanjem naziva javnom objektu - bulevaru, ulicama i parku:

- Bulevar knjaza Danila Petrovića;
- Ulica Arsa Mišurovića;
- Ulica Vladimira Rožovića;
- Ulica Danila Jaukovića;
- Ulica Tahira Hadžimuhovića;
- Ulica Vladimira Raca Remikovića;
- Ulica Mirka Lučića;
- Ulica Joksima Radovića;
- Ulica Đorđija Popovića;
- Ulica Janka Brajovića;
- Ulica Pavla Miloševića;
- Ulica Pavla Paše Vukovića;
- Ulica Vlada Ivanovića;
- Ulica Miloša Radosavovića;
- Ulica Đorđija Đona Gošovića;
- Ulica Radivoja Lole Đukića;
- Ulica Dejana Marovića;
- Ulica Dragoljuba Draška Dragovića;
- Ulica Mirka Markovića;
- Ulica vojvode Radonje Petrovića;
- Ulica Alekse Ivanovića;
- Ulica Cvjetka Ivanovića;
- Ulica Omera Salagića;
- Ulica Veljka Dragičevića;
- Ulica Milovana Đilasa;
- Ulica Boža Milačića;
- Ulica Zuka Džumhura;
- Ulica Steva Matovića;
- Ulica Stanka Mugoše;
- Ulica Ibrahima Peka Methadžovića;
- Ulica Šuke Čirgić;
- Ulica Stojana Cerovića;

- Ulica Tanasija Pejatovića;
- Ulica Petra Stojanovića;
- Ulica 9. maja;
- Ulica Stojana Nikića;
- Ulica Bora Četkovića;
- Ulica kapetana Đura Draškovića;
- Park Dušana Vukotića.

II Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomenika Konstantinu Bodinu Vojislavljeviću, kralju Duklje.

III Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-ploče na porodičnoj kući Arsa Milića.

IV Podizanje spomen-obilježja postavljanjem spomen-bisti:

- Branka Božovića;
- Vlada Milića.

V Dorada spomen-obilježja - spomen-biste generala Vasa Brajovića - Vasosa Mavrovuniotisa.

2. Skupština Glavnog grada:
- može donijeti Program podizanja spomen-obilježja za 2022. godinu u okviru date saglasnosti;
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi Program podizanja spomen-obilježja Glavnog grada Podgorica, u roku od 15 dana od dana donošenja,
  - dužna je da Ministarstvu kulture i medija dostavi na saglasnost Prijedlog odluke o podizanju spomen-obilježja za 2022. godinu.

O b r a z l o ž e n j e

Gradonačelnik Glavnog grada Podgorica, dostavio je Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta, na saglasnost Prijedlog programa podizanja spomen-obilježja za 2022. godinu (akt broj UPI-21-01-041/22-1756/1 od 04.04.2022. godine).

Članom 8 stav 2 Zakona o spomen-obilježjima, propisano je da se spomen-obilježja podižu u skladu sa programom podizanja spomen-obilježja, koji donosi skupština opštine, glavnog grada i prijestonice, uz prethodnu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove kulture. Zakon je definisao da se spomen-obilježje za značajan događaj ne može podići prije isteka roka od 50 godina od dana kada se događaj zbio, a istaknutoj ličnosti ne može se podići prije isteka roka od 20 godina od dana kada je lice umrlo (član 9 st. 1 i 2), kao i u kojim slučajevima nije dozvoljeno podizati spomen-obilježje (član 10).

S tim u vezi, a shodno članu 11 Zakona, program sadrži: značajne događaje, istaknute ličnosti, ljudske ideale, kulturno-istorijske tradicije, borbe za slobodu, civilne žrtve rata i masovna stradanja ljudi za koje će se podići spomen-obilježje, sa obrazloženjem razloga za podizanje spomen-obilježja; vrstu spomen-obilježja, način podizanja i opis simboličkog značenja; spisak spomen-obilježja koja će biti izmijenjena, doradana, izmještena, zamijenjena ili uklonjena, sa obrazloženjem razloga; druge elemente neophodne za sprovođenje Programa.

Odredbama čl. 12 i 13 citiranog propisa, definisano je da se Prijedlog programa dostavlja nadležnom organu radi davanja saglasnosti u odnosu na vrijednosti iz člana 11 stav 1 tačka 1 za koje se planira podizanje spomen-obilježja i na razloge za izmjenu, doradu, izmještanje, zamjenu ili uklanjanje spomen-obilježja, a nadležni organ dužan je da razmotri Prijedlog programa i da donese rješenje najkasnije u roku od 60 dana od dana dostavljanja Prijedlog programa, te isti može zatražiti da se isti dopuni u skladu sa članom 11, a ako nadležni organ u navedenom roku ne donese rješenje, smatra se da postoji saglasnost na Prijedlog programa. Skupština opštine može donijeti Program samo u okviru date saglasnosti nadležnog organa.

Skupština opštine dužna je da dostavi nadležnom organu Program najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja.

Nadalje, spomen-obilježje izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta može podići Crna Gora, opština, mjesna zajednica, vjerska zajednica i drugo pravno lice, strana država ili međunarodna organizacija, dok se spomen-obilježje davanjem naziva javnoj ustanovi ili javnom preduzeću može podići osnivač ovih pravnih lica, a davanjem naziva naselju ili javnom objektu može podići opština (član 14).

Spomen-obilježje se, kako je propisano članom 15 Zakona, podiže na mjestu gdje se značajni događaj zbio, u mjestu gdje je istaknuta ličnost rođena, stvarala, djelovala, poginula ili umrla, odnosno na mjestu koje je adekvatno za ostvarivanje cilja koji se podizanjem spomen-obilježja želi ostvariti, te izgradnjom ili postavljanjem spomen-objekta podiže se na vidnom i pristupačnom mjestu.

Skupština opštine, saglasno članu 16 stav 1 Zakona, u skladu sa Programom, uz prethodnu saglasnost nadležnog organa, donosi odluku o podizanju spomen-obilježja.

Pored navedenog, Zakonom (član 19) je precizirano da ako se spomen-obilježje postavlja na objektu ili ako se gradi na zemljištu koje pripada objektu, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost vlasnika, odnosno korisnika objekta; ako se spomen-obilježje postavlja na objektu koji je kulturno dobro ili ako se gradi na prostoru koji je zaštićena okolina kulturnog dobra, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost organa državne uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara; ako se spomen-obilježje gradi na prostoru koji je zakonom ili u skladu sa zakonom zaštićena prirodna cjelina, za podizanje spomen-obilježja potrebna je saglasnost organa državne uprave nadležnog za zaštitu prirode.

Imajući u vidu citirane zakonske norme, ovaj organ je, razmotrio predmetni Prijedlog programa, i u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, utvrdio da su ispunjeni uslovi iz čl. 8-15 i člana 19 Zakona o spomen-obilježjima, za davanje saglasnosti.

Shodno izloženom, riješeno je kao u dispozitivu.

UPUTSTVO O PRAVNOJ ZAŠTITI

Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, u roku od 20 dana od dana dostavljanja istog.

MINISTAR KA

mr Maša VLAOVIĆ

Dostavljeno: Naslovu,
a/a

Kontakt osoba: Milena Đurović, samostalna savjetnica II, *M. Đurović*
tel: 041/232-893,
email: milena.djurovic@mku.gov.me.